

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

**Teologická fakulta
Katedra teologických věd**

Bakalářská práce

Pastorační aktivity biskupa Šimona Barty

Vedoucí práce: prof. PaedDr. ThLic. Martin Weis, ThD.

Autor práce: Iva Brašničková

Studijní obor: Pastorační asistent, kombinované studium

Ročník: Třetí

2014

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci „Pastorační aktivity biskupa Šimona Barty“, jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury. Prohlašuji, že v souladu s §47b zákona č. 111/1998 Sb. V platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě (v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Teologickou fakultou) elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. Zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

31. března 2014.

Děkuji vedoucímu bakalářské práce panu prof. PaedDr. ThLic. Martinu Weisovi, Th.D. za laskavý přístup, podnětné připomínky a čas, který věnoval mé práci.

Bakalářskou práci bych s radostí věnovala vzpomínce 150. výročí narození Dr. Šimona Bárty. Jeho láskyplný životní příběh mě velice zaujal, jeho pevná víra, filosofické názory a životní postoje jsou pro mne velkou inspirací.

A dále děkuji celé své rodině, Karlovi, mé dceři Agátě a všem svým blízkým, kteří mě všemi možnými způsoby ve studiu podporovali.

Obsah

Úvod.....	5
1. Léta mládí a studia.....	7
1.1 Mládí.....	7
1.2 Středoškolské studium.....	9
1.3 Studium v Římě.....	9
1.4 Seminář.....	10
2. Kaplanské období.....	11
2.1 Působení v Sedlici.....	11
3. Profesorská léta.....	12
3.1 Výuka náboženství na přelomu století.....	12
3.2 Profesorem na gymnáziu v Pelhřimově.....	13
3.3 František B. Vaněk vzpomíná na Šimona Bártu.....	16
3.4 Publikační činnost v časopise Vychovatel.....	20
3.5 Profesorem na gymnáziu v Českých Budějovicích.....	21
4. Biskupská léta.....	23
4.1 Jmenování biskupem.....	23
4.2 Československo v době Bártova biskupského jmenování.....	25
4.3 Z Pastýřského listu biskupů, po návratu z římské pouti.....	27
4.4 Z Pastýřských listů z let 1921 – 1927.....	28
4.5 Z Pastýřských listů z let 1928 – 1939.....	29
4.6 Pastorační aktivity pana biskupa.....	31
4.7 Spolkový a duchovní život.....	33
4.8 Farní věstník pro Č. Budějovice a okolní osady.....	34
5. Závěr života.....	37
6. Závěr.....	41
Seznam použitých zdrojů.....	43
Seznam příloh.....	46
Přílohy.....	47
Abstrakt.....	58
Abstract.....	59

Úvod

Tématem bakalářské práce je životní příběh výrazné osobnosti jihočeského kraje, osmého biskupa českobudějovické diecéze Dr. Šimona Bárty, žimutického rodáka, se zaměřením na jeho pastorační aktivity.

Cílem a tématem práce je za pomoci archivních materiálů v jihočeském regionu, dobových jihočeských periodik, životopisných knih a historických publikací jiných autorů zmapovat především pastorační aktivity Šimona Bárty. Jsem si vědoma skutečností, že by mohlo být čerpáno ze zahraničních materiálů například z fondu Svatého stolce nebo ministerstva zahraničí České republiky. Bádání v těchto fondech je záležitostí pro jiný druh práce například disertační práce.

Zaměřila jsem se na jeho pastorační ve dvou životních etapách. Mladší období, kdy působil jako duchovní v Sedlici u Blatné a katolický pedagog na gymnáziích v Pelhřimově a Českých Budějovicích. A především pozdější období, kdy se stal českobudějovickým biskupem.

Pracovala jsem na základě archivního výzkumu materiálů souvisejících s životem Šimona Bárty v Státním oblastním archivu Třeboň, především ve složkách Biskupského archivu a Biskupského kněžského semináře a diecézního institutu. Další dokumentaci jsem vyhledávala v okresním archivu České Budějovice, kde jsem čerpala z Farní a školní kroniky obce Žimutice. V okresním archivu Pelhřimov jsem našla cenné poznatky související s jeho pedagogickou činností v pelhřimovském gymnáziu a také odkazy vypovídající o založení Matice Křešnické, jež inicioval.

Nejvíce studijních podkladů mi poskytla Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích. Prostudovala jsem velké množství dobových periodik mapující jeho životní postoje, filosofické názory, pevnou a neochvějnou víru. Například v časopisech Kazatelna, Vychovatel, Katolické lisy a Jihočeská jednota. Podílel se na založení Farního věstníku pro Č. Budějovice a okolní osady, který informoval o životě ve farnostech a oživoval a prohluboval víru jeho milovaných diecezánů. Projevy k věřícím byly vydávány v Ordinariátních listech a v Acta Curiae Episcopalis Bohemo – Budvicensis.

Z knih a článků jeho současníků a žáků jsem získala poznatky o veliké oblibě, ryzím charakteru a rozsáhlých vědomostech Šimona Bárty. Byl energický, vskutku

skutečná autorita, nejen u studentů, ale i u profesorů. Odchoval dlouhé řady žáků, kteří jej ctili pro jeho učenost a milovali pro čistý charakter a dobré srdce. Věřícím byl skutečně vzorným pastýřem, přijímali ho s láskou a úctou, znali jeho otcovské srdce plné modlitby. Jedná se o tyto autory: František Bernard Vaněk, Na krásné samotářské a Vlaškovky se vracím. Jaroslav Kadlec Českobudějovická diecéze. Dr. Josef Novák v článku Katecheta z roku 1934.

Pro dokreslení doby působení Dr. Šimona Bárty jsem čerpala z historických publikací. Zejména velice přínosné poznatky jsem načerpala v knize prof. Martina Weise, Výuka náboženství v letech 1899-1989 jako ukazatel vztahu státu a katolické církve se zřetelem na českobudějovickou diecézi a z článku Českobudějovický biskup Bárta – pilíř katolické tradice na jihu Čech, který byl vydán ve vědeckém časopise Teologické fakulty v Košicích. Dalšími autory jsou Jiří Hanuš, Malý slovník osobností českého katolicismu 20. století s analogií textů a Milan M. Buben, Encyklopedie Českých a Moravských sídelních biskupů.

Bakalářská práce má chronologický charakter, jednotlivé kapitoly jsou tématicky zaměřeny na určité období života pana biskupa. Použila jsem metodu přímou a částečně komparativní.

1. Léta mladí a studia

1.1 Mládí

Šimon Bárta se narodil 27. října 1864 v Žimuticích č. 7, v rodném domě matky Kateřiny rozené Faktorové. Rodiči matky byli Vojtěch Faktor, chalupník a Anna, rozená Valešová, selská dcera z Bečic č. 9. Jeho otec byl Tomáš Bárta, voják c. k. 18. Battalionu polních myslivců a kolářský tovaryš ze Žimutic č. 15. Rodiči otce byli Josef Bárta, knížecí cihlář a Anna, rozená Zahradková z Hartmanic.¹

Svátost křtu byla Šimonu udělena 28. října 1864 páterem Filipem Váňou. Zapsán byl do matriky narozených příjmením Faktor, nemanželský a jméno otce nebylo uvedeno. Po sňatku rodičů dne 28. února 1870, zápis v matrice byl doplněn a stav legalizován a přejmenován na Bártu.²

O dva roky později, 3. října 1866, se narodil bratr František. Rovněž při křtu 4. října 1866 dostal přímení po matce Faktor.

Ve dvanácti letech v roce 1876 Šimon přijal svátost biřmování a jméno Juda, kmotrem mu byl jeho strýc Matěj Faktor.³

V útlém mládí ztrácí oba rodiče. Nejprve v roce 1871 otce Tomáše Bártu, který umírá v 26 letech na souchotiny. O sedm let později v roce 1878 umírá na stejnou nemoc i maminka Kateřina. Bylo jí 32 let. Oba chlapci se dostali do péče své tety Anny Bártové, sestry jejich maminky a také Šimonovy kmotry. Pečovala o ně s láskou spolu se svým manželem Václavem Bártou, bratrem jejich tatínka v Žimuticích č. 15. Strýc se stal Šimonovým poručníkem. Teta a strýc měli vlastního syna Václava, studoval zvěrolékařství, ale zemřel mladý. Teta Anna byla pro Šimona velkou oporou a on jí vše s láskou vrátil, neboť poslední roky svého života strávila v jeho blízkosti na biskupství v Českých Budějovicích. Zde také v roce 1929 ve věku sedmdesáti devíti let zemřela.⁴

Bratr František se v roce 1898 oženil s Marií Zemanovou z Bečic č. 20. Šimon, který byl již profesorem v Pelhřimově jim udílel Svátost manželství. Novomanželé poté

¹ Srov. <http://digi.ceskearchivy.cz/DA?lang=cs>, Matrika Farní úřad Žimutice 1850 – 1864, 1865 – 1885. s. 176,170.

² Srov. <http://digi.ceskearchivy.cz/DA?lang=cs>, Matrika Farní úřad Žimutice 1850 - 1864. s. 176.

³ Srov. Státní okresní archiv Č. Budějovice (Dále SOkA), Farní úřad Žimutice, Kniha biřmovanců 1774 - 1944. Kniha č. 40.

⁴ Srov. SOkA, Farní úřad Žimutice, Pamětní kniha 1837 - 1945. Kniha č. 1.

bydleli v Bečicích 20, kde hospodařili. Zde se jim narodili syn František a dcera Marie, které udílel Šimona Bárta svátost křtu.⁵

Na své žimutické nikdy nezapomněl, rád se do své rodné obce vracel. Navštívit a potěšit se s svými blízkými, setkat se s svými přáteli a spoluobčany, setkat se s bratry a sestrami v Kristu. Vracel se sem často, jak mu jeho povinnosti dovolovaly. Šimon Bárta byl velký dobrodinec celé farnosti. V žimutické farní kronice je uvedeno, že již jako profesor gymnázia daroval pro kostel sv. Martina nesčetné dary. Tu poslal albu, černý, zelený, fialový ornát, fialový pluviál a podobně. V roce 1922 navštívil Žimutice již jako biskup a vysvětil nový hřbitov. Po pěti letech přijel na generální vizitaci. Šimon Bárta přijel vpoledne 13. května 1927 a i když bylo chladno, přivítal ho velký počet osadníků. Domy byly vyzdobeny prapory, postavili dvě brány s nápisem „*Sláva našemu rodáku*“. U fary ho vítal žimutický starosta František Faktor. Po uvítání byla pobožnost za zemřelé osadníky. Druhý den po slavné mši svaté se setkal se školními dětmi, zkoušel je z náboženství. Poté udílel svátost biřmování 309 biřmovancům. Další den po mši svaté odjížděl a vyslovil pochvalu „*Jsem nanejvýš spokojen.*“ Žimutickým přivezl vzácný dar – překrásné hedvábné mešní roucho. V únoru 1928 přišel do žimutické farnosti jeho přípis, že založil vkladní knížku v českobudějovické spořitelně a vložil 10 000 Kč pro římskokatolický kostel v Žimuticích. Úroky z těchto peněz měl žimutický farář používat na konání svatých missií a sloužení zádušních mší ke spáse duší osadníků. Bárta byl vskutku štědrý dárcem, zasadil se o opravu monstrance v žimutickém kostele sv. Martina, nechal pozlatit víko cibéria. Posílal finanční dary například na missie 600 Kč a na jesličky 1 500 Kč.⁶ Obec Žimutice mu projevila svou vděčnost tím, že ho jmenovala čestným občanem.⁷

Bárta měl rád svou rodnou vesnici, byl niterně spjat se svými rodovými kořeny, neváhal a svůj selský původ spojil s osobním znamením a osobním znakem v úřadě biskupském. (viz. jeho osobní znak)

Do Žimutic zavítal také v roce 1910, pro Hasičský spolek světil novou stříkačku. Jeho projev ze slavnosti otiskl časopis *Kazatelna* v roce 1910. Bárta vyslovil, že hasičský spolek je ovocem Kristovy víry a je veden ve smyslu jeho slov „*Co chcete, aby vám lidé činili, číňte i vy jim*“. Každý z nás by si rozumně přál, kdyby se octl v neštěstí, aby mu jiní pomáhali a tak každý z nás chce pomáhat druhým. Toto je láska

⁵ Srov. <http://digi.ceskearchivy.cz/DA?lang=cs>, Matrika Farní úřad Žimutice 1839 – 1900. s. 161

⁶ Srov. SOKA, archivní fond Farního úřadu Žimutice, Pamětní kniha 1837 – 1945 č. 1.

⁷ Srov. Nekrolog Šimona Bárta. *Časopis katolického duchovenstva*, r. 1939 – 1940. s. 2.

k bližnímu, kterou dal lidstvu Boží Syn v přikázáních. Milovati budeš Pána Boha a milovati budeš bližního svého jako sebe samého. Milujte se ve spolek jako Pán miluje vás. Křesťanství se ujalo chudých a nešťastných lidí. Z lásky k bližním vyrostli z podnětu církve sirotčince a nemocnice, vznikly řády milosrdných sester na pomoc nemocným a potřebným lidem. Také váš spolek svědčí o lásce k bližnímu. Ochraňujete majetek a lidské životy proti zhoubnému požáru. Je to skutek křesťanského milosrdenství. Prosím, aby jste své povinnosti plnili z lásky k Bohu. Ať Bůh dá vašim ušlechtilým snahám své požehnání a provází vaše kroky.⁸

1. 2. Středoškolské studium

Obecní školu začal Bárta navštěvovat v Žimuticích. Zde ho učil do roku 1874 řídící kantor Vojtěch Ernest. Když odešel po 56 letech na odpočinek, začal Šimona vzdělával mladý učitel, jeho syn František Ernest. Oba ho poznali jako vynikajícího a nadaného žáka. Učitel František Ernest a páter Josef Malena, žimutický farář (v letech 1870 – 1889), vyzvali jeho ovdovělou maminku, aby ho dala studovat.⁹

Středoškolská studia započal ve školním roce 1876/1877 na gymnáziu v Českých Budějovicích, které bylo později pojmenováno po svém zakladateli českobudějovickém biskupovi Janu Valeriánovi Jirsíkovi. Toto gymnázium bylo otevřeno 3. října 1868 jako Biskupské české vyšší gymnázium. Nejprve s pěti třídami. Mělo osobitý význam pro českost města, neboť zde již dříve existovalo německé gymnázium.

Šimon Bárta byl výtečný student, studoval s velmi dobrým prospěchem a mezi spolužáky patřil k nejlepším. Odmaturoval v roce 1884 s vyznamenáním. Měl přání dále studovat klasickou filologii.¹⁰

1. 3. Studium v Římě

Jako nadaný a vynikající student byl Bárta vybrán a získal stipendium za Českobudějovickou diecézi ke studiu v Římě. Studia v Římě začal mezi prvními studenty nově zřízené České koleje Bohemicum - Propagandy pro studenty bohosloví. Dobře studoval, byl vynikající ve veřejných diskuzích a získal několik prvních cen

⁸ Srov. *Kazatelna, Homiletický časopis*, ročník 8, r. 1910. s. 167 – 169.

⁹ Srov. SOKA, archivní fond Farního úřadu Žimutice, Pamětní kniha – školní kronika 1869 – 1938. Kniha č. 6

¹⁰ Srov. *Výroční zpráva c. k. českého gymnázia v Budějovicích za školní roky 1876 – 1884*.

v akademiích. V Římě by vysvěcen na kněze v arcibasilice sv. Jana v Latráně dne 16. března 1889.¹¹

Na přání papeže Lva XIII. byla Česká kolej otevřena dne 4. listopadu 1884, na svátek svatého Karla Boromejského, arcibiskupa milánského a prvního zakladatele semináře. Biskup hrabě Schönborn (v té době českobudějovický biskup) vysvětil kolej, která byla prozatímně umístěna v posledním patře hospice Anima. Sloužil v kostele Aminy slavnou mši svatou za přítomnosti zástupce Jeho Svatosti, velvyslanců rakouských u dvora papežského i královského, četných biskupů, prelátů a dvanácti chovanců koleje. Děkoval Boží prozřetelnosti a Jeho Eminenci panu kardinálovi Schwarzenbergovi, který ochotně pracoval na otevření koleje spolu s ostatními nejdůstojnějšími pány biskupy.¹²

V roce 1888 se podařilo pro Českou kolej najít a koupit vlastní dům v Sixtinské ulici, bývalý klášter s kostelem za tři sta tisíc lir. A tak dne 3. listopadu 1888 se chovanci přesídlili, mezi nimiž byli pozdější čeští biskupové Šimon Bárta, Mořic Pícha a kardinál Karel Kašpar z dosavadního obydlí do vlastního domu. Nová Česká kolej byla vysvěcena tehdejším profesorem dogmatiky na vyšším učilišti bohosloveckém v Propagandě, arcibiskupem Satollim. V roce 1929 došlo k rozšíření České koleje, vybudováním papežské koleje Nepomucena na Via. Concordia.¹³

1. 4 Seminář

Českobudějovický biskup Martin Josef Říha Bártu dne 7. prosince 1891 jmenoval studijním prefektem biskupského studijního semináře. Působil jako vychovatel studentů v semináři. Zde také ve dnech 10 - 12. května 1892 složil katechetské zkoušky s vysvědčením, způsobilý vyučovat náboženství. Tím se započala jeho téměř třicetiletá

¹¹ Srov. SOkA, archivní fond Farního úřadu Žimutice, Pamětní kniha – školní kronika 1869 – 1938. Kniha č. 6.

¹² Srov. Alois Kolísek, *Některé vzpomínky na českou vlast v Itálii*, Hodonín 1900. s. 27 – 31.

Prof. Ph. Dr. Alois Kolísek se narodil 1. dubna 1868 v katolické rodině. Studoval na gymnáziu v Brně, dále v biskupském bohosloveckém ústavu a doktorát z teologie získal v Římské koleji. Učil na reálce v Hodoníně. Účastnil se protirakouského odboje a spolupracoval na přípravě vzniku Československé republiky. Také pracoval na Bratislavské teologické fakultě a zasedal v parlamentu Československé republiky. Zemřel v Brně 25. srpna 1931.

¹³ Srov. Bezdíček Josef, *25leté jubileum Papežské koleje Nepomucena v Římě. 70 let od založení České koleje*. Řím 1954. s. 32.

Dr. Josef Bezdíček se narodil v roce 1902, bohoslovecká studia absolvoval v České koleji v Římě. Pak byl sekretářem dvou královéhradeckých biskupů Msgre Karla Kašpara a Msgre Mořice Píchy, bývalých alumenů České koleje. Od roku 1935 do roku 1965 působil v Římě ve funkci vicerektora Nepomucena.

životní pouť profesora a katechety. Životní pouť kněze, učitele a vychovatele, který svým jedinečným způsobem, přístupem a přesvědčením připravil do života několik generací studentů.¹⁴

Českobudějovický seminář zřídil první biskup českobudějovické diecéze Jan Prokop Schaaffgotsche 7. listopadu 1804. Teologický seminář má tak dvousetletou tradici a vychoval mnoho generací kněží i laiků katolické církve. Jedním z vychovatelů mladých seminaristů byl i Šimon Bárta a v pozdějších letech jako biskup českobudějovické diecéze se zasloužil o zlepšení duchovní úrovně a pečoval o naplnění semináře. Seminář byl vlivem válečných útrap první světové války, nedostatkem finančních prostředků a proticírkevními náladami ve společnosti po vzniku samostatné československé republiky téměř bez seminaristů. V roce 1923 mohl vysvětit na kněze snad pouze jednoho bohoslovce. Později se podařilo plně činnost semináře obnovit. Pan biskup měl milou povinnost, vysvětit na kněze i velice schopné bohoslovce, kteří českobudějovický seminář pozvedli jako profesori.¹⁵

22. září 1893 byl Šimon Bárta českobudějovickým biskupem Říhou jmenován katechetou c. k. gymnázia v Pelhřimově.¹⁶

2. Kaplanské období

2. 1 Působení v Sedlici

Kaplanem se stal Bárta v roce 1889, v témže roce, kdy byl vysvěcen v Římě na kněze a kdy dokončil studia na Papežské římské koleji. Vrátil se po několikaletém pobytu v Římě do Čech a českobudějovický biskup Martin Josef Říha ho dne 12. září 1889 jmenoval jako neomystu (novosvěcence) kaplanem v Sedlici.¹⁷

Šimon Bárta, úspěšný absolvent prestižní Papežské české koleje Bohemiceum se s velkým entuziasmem pustil do pastorační práce. Nebylo mu lhostejné, naopak velmi ho trápilo, že místní mladí lidé se scházejí, čtou a půjčují si časopisy a knihy nevalné úrovně, které je odvádějí od víry. Byl si vědom, že potřebují organizované

¹⁴ Srov. *Ordinariátní list Budějovické diecéze* r. 1891, č. 52. s. 215.

¹⁵ Srov. Karel SKALICKÝ: *Tradice teologického studia v Českých Budějovicích*, in Tomáš MACHULA (ed.), *Deset let Teologické fakulty Jihočeské univerzity (Teologické studie 2001)*, České Budějovice 2001, s. 83–96.

¹⁶ Srov. *Ordinariátní list Budějovické diecéze* r. 1893, č. 30 a 31. s. 127.

¹⁷ Srov. *Ordinariátní list Budějovické diecéze* r. 1889, č. 34. s. 143.

a pevné vedení, které je bude vzdělávat a kultivovat jejich osobnost. Spolu s děkanem Václavem Kašpárkem, farářem v Sedlici poslal žádost na Biskupskou konsistoř do Českých Budějovic. Žádali o povolení spolku **Jednota katolických jinochů**. Sepsali stanovy spolku a vše se žádostí poslali též na hejtmanství a královské místodržitelství. Spolek byl povolen dne 4. září 1891 a pan farář Kašpárek se stal jeho protektorem.

Kaplan Bárta konal odborné přednášky, organizoval různé kulturní a osvětové akce, půjčoval náboženskou literaturu, šířil mezi lidmi Boží slovo. Působil zde pouze dva roky, přesto na něho nezapomněli a vzpomínali jeho dobrých skutků s velikou úctou, láskou a vážností. Vesnice Čekanice, Mužetice a Holušice náležející do Sedlické farnosti mu projevíly svou vděčnost tím, že jej jmenovali svým čestným občanem. Městská rada v Sedlici mu poslala krásný umělecky ztvárněný pamětní list k jeho sedmdesátým narozeninám, kde mu blahopřeje a oceňuje jeho dobročinnost.¹⁸

3. Profesorská léta

3. 1 Výuka náboženství na přelomu století

Svou profesorskou dráhu začínal Bárta na konci 19. století v období, v němž se mísily složité problémy nacionálního soužití v monarchii s náboženskými otázkami. Příčinou byl zápas katolického a liberálního tábora o charakter společnosti. Tzv. pokrokový - liberální tábor požadoval, aby církev byla zbavena vlivu na státní a veřejné záležitosti. Požadoval odstavění církve od státu a především aby, byla církev vyloučena z oblasti školství. Nešlo pouze o kosmetickou úpravu, ale o vymezení nového prostoru pro římskokatolickou církev a o její vytlačení z dosavadních mocenských pozic a vyloučení na okraj společnosti, vytěsnění katolicismu z mysli lidí. Náhradou mělo být jakési nové náboženství, založené na osobní duchovní zkušenosti. Katolický tábor a církevní představitelé se těmto tendencím pochopitelně bránili. Prosazováním liberálních myšlenek na budování moderní, sekularizované společnosti, byl současně výrazem boje obou politických táborů o moc, o ovládnutí českého stranicko-politického prostředí.¹⁹

Šimona Bárty se osobně dotýkal problém výuky náboženství na obecných a středních školách, výchovné práce katechetů a světonázorový postoj učitelů. Stal se mluvčím tří sta osmi katechetů a učitelů náboženství, kteří vedli soudní spor

¹⁸ Státní oblastní archiv v Třeboni (Dále SOA), archivní fondy českobudějovického biskupského archivu Sedlice u Blatné 1786 – 1899. Karton č. 592.

¹⁹ Srov. Marek Pavel, *Český katolicismus 1890 – 1914*. Olomouc – Rosice 2003. s. 529.

s pražským profesorem Masarykem pro urážky na cti. Profesor Masaryk vystoupil na schůzi akademiků v lednu 1906 v Praze s předvolebním projevem. V projevu vyjádřil svůj postoj k náboženství v současné společnosti. Podle něho má náboženství ve škole opodstatnění pouze v mravní výchově, ale ve sféře vědy nemá místo. „*Vědecké myšlení a katolicismus jsou dva světy, které se vylučují.*“ Vzněl požadavek na odstranění náboženství ze škol, děti se zde podle jeho názoru učí přetvářce, lhaní a jezovitismu. Negativně hodnotil práci katechetů v učitelských sborech. V pohnuté atmosféře schůze použil řadu vyhocených formulací, konstatoval, že katechetové jsou „*vládou placení denuncianti, všichni myslící lidé nové doby jsou s katolicismem hotovi*“ a podobně. Schůze byla asi po třiceti minutách rozpuštěna a měla soudní dohru. Masaryka současně žalovalo státní zastupitelství za rušení náboženství. Spory skončily Masarykovým osvobozením. Rozsudek konstatoval, že policejní zápis nezachytil celou Masarykovu řeč a proto nelze z jeho projevu vinu jednoznačně prokázat. Masaryk svůj postoj k otázkám vztahu škola - církev nezměnil. Zastával názor, že náboženství do školy nepatří, požadoval vymanění školy z područí církve, tvrdil, že je to v zájmu školy, vědy, mravnosti a náboženství. Proticírkevní útoky, postavení církve ve škole, její roli ve společnosti to vše povýšil na hlavní argument předvolebního boje v zemských volbách a úspěšně získal poslanecký mandát.

Církev zastávala názor, že vítězství katolicismu se má uskutečňovat nenásilím, má zářit vírou, má se šířit pomocí vědy, umění, s dobrotou, milosrdenstvím a s láskou. Církev vytvářela katolické učitelské ústavy a dalším vzděláváním učitelů se snažila zkvalitnit výuku náboženství ve školách.²⁰

3. 2 Profesorem na gymnáziu v Pelhřimově

Pelhřimovská obec si založila reálné gymnázium v roce 1871. Zřízením vzdělávacího ústavu chtěli pro chudý a odstrkovaný kraj zajistit kvalitní vzdělávání a lepší budoucnost svým dětem. Gymnázium je nejstarší státní střední školou pelhřimovského regionu.

Zprávy školní: 26. srpna 1893 byl výnosem čís. 19578 jmenován profesor Bárta skutečným učitelem náboženství v pelhřimovském gymnáziu. Toto potvrzeno výnosem

²⁰ Srov. Marek Pavel, *Český katolicismus 1890 – 1914*. Olomouc – Rosice 2003. s. 520.

Tomáš Garrigue Masaryk - Matka ho vedla ke katolické víře, v mládí ministroval. Během studia však svou víru ztrácí, po absolvování filosofické fakulty se katolické víře plně vzdálil a v roce 1880 z katolické církve vystoupil. Jeho světonázorové a myšlenkové názory ho vedly ke kritice katolické církve.

školní rady čís. 21987 ze dne 10. září 1893. Toho roku začal školní rok 19. září slavnou bohoslužbou v gymnaziálním chrámu Páně, kterou sloužil katecheta Šimon Bárta za účasti katolického žactva, učitelského sboru a mnoha věřících.²¹

Profesor Bárta učil náboženství, někdy krasopis a německý jazyk. Byl ustanoven jako exhortátor vyššího gymnázia a správce kostelní sbírky. Pracoval ve správě spolku pro chudé žáky, měl zde funkci pokladníka.

Šimon Bárta se v pelhřimovském gymnáziu zapojil do práce **Spolku pro chudé studenty**. Přispíval finančními prostředky i svou prací v prospěch spolku. Z výročních správ gymnázia je možné zjistit, že pořádali plesy a výtěžek byl příspěvkem spolku. Podobně se konal Zemský sněm v Pelhřimově. Profesor Bárta zde měl přednášku na téma „*Církev katolická na rozhraní dvou století*“. Přednáška měla velký ohlas a výtěžek z ní přispěl na obohacení spolkové pokladny. Byl jednatelem spolku a staral se o jeho provoz. Vydával zprávy o činnosti spolku, kde děkoval všem přispívajícím vroucně s nejsrdečnějším *Zaplat' Bůh*.²²

Měl zde také na starost kostelní sbírku. Z výnosů sbírky pořizovali různé liturgické předměty. A také spravoval bibliotéku pauperum v gymnaziálním chrámu sv. Víta v Pelhřimově.

Profesor Bárta se se studenty vydával i na různé výlety. Jedna jejich cesta vedla vlakem do Českých Budějovic a do Hluboké nad Vltavou. Zajímavé je, že již v této době se zúčastnili prohlídky hlubockého zámku, kde je provázeli pan správce. Také navštívili a prohlédli si exponáty loveckého zámečku.²³

Ze vzpomínek Dr. Josefa Nováka, žáka profesora Šimona Bárty v pelhřimovském gymnáziu.

Dr. Novák studoval na pelhřimovském gymnáziu v letech 1900-1908. Vzpomíná na pana profesora Bárta s hřejivým pocitem, jak laskavě s uklidňujícím přístupem při maturitní zkoušce mu vrátil klid a jistotu, že maturitu zvládne.²⁴

Tento článek napsal Dr. Josef Novák u příležitosti sedmdesátých narozenin biskupa českobudějovického ThDr. Šimona Bárty v roce 1934. Přál mu, aby ho Bůh uchoval ještě dlouho v plném zdraví a ku prospěchu věci Boží, již tento služebník Boží tak poctivě a věrně slouží.

²¹ Srov. *Výroční zpráva vyššího gymnasia v Pelhřimově za školní rok 1893 / 1894*. s. 3.

²² Srov. *Výroční zpráva vyššího gymnasia v Pelhřimově za školní roky 1893 / 1908*.

²³ Srov. Tamtéž. Školní rok 1900 – 1901. s. 51.

Profesor Bárta byl v Pelhřimově velice oblíben. Svědčí o tom gratulace profesorského sboru pelhřimovského gymnázia k jeho sedmdesátým pátým narozeninám. Vzpomínají na vynikajícího profesora a přejí mu z hloubky srdce stálé a pevné zdraví. Za celý profesorský sbor, ředitel Antonín Valenta. Biskup Bárta si k tomu připsal: „*byl jsem hluboce dojat milou vzpomínkou a ubezpečuji pana ředitele a profesorský sbor, že s láskou na ně vzpomínám.*“²⁵

S láskou a hlubokou úctou na něho vzpomínali také další jeho žáci, kteří se uplatnili ve veřejném životě a byli vynikajícími odborníky v nejrůznějších oblastech lidské činnosti. Za všechny uvádím Dr. Jindřicha Šohájka, ředitele na ministerstvu financí. Gratuluje k životnímu jubileu – 75. narozeninám Jeho milosti pana biskupa. Vzpomínal na jeho krásné hodiny náboženství, jak se zatajeným dechem naslouchal jeho skvělým a jedinečným přednáškám teologickým a výkladům věčných pravd. „*Učil jste nás do budoucna najít správnou životní cestu a prorocky varoval před opuštěním věčných zákonů Božích.*“ Byl hrdý na to, že mohl být osm let jeho žákem.²⁶

Podobně znějící gratulace je od Dr. Jindřicha Křepelky, vzpomíná na pana profesora, jeho krásné hodiny náboženství, jak je učil víře ve spravedlivého Boha. Vzpomínal na překrásné a trvalé přátelství svého otce a strýce pana profesora. Bárta si zapsal: „*Vaše blahopřání mě hluboce dojalo také pro vzpomínku na Vašeho dobrého otce a mého strýce. Oba spojovalo hluboké přátelství ještě z vojny.*“²⁷

²⁴ „*Profesor Bárta byl výraznou autoritou pelhřimovského gymnázia, nejen u profesorského sboru, ale především měl velkou prestiž u žáků. Studenti se mu neodvážili dát nějakou přezdívku, jak je to pro profesory velmi obvyklé, byl pro studenty „Šimonem“ a jeho jméno studenti vyslovovali vážně a oddaně. Profesor Bárta žákům imponoval svými vědomostmi a svým charakterem. Nikdy ho žáci nepřistihli při nějaké neupřímnosti a osobní nespravedlnosti. Dokázal se postavit ve prospěch žáků a obhájit své mínění, nejen proti jednotlivým profesorům, nýbrž i proti panu řediteli, což nejvíce žákům imponovalo. K těmto charakterovým přednostem současně patřily hluboké vědomosti, nejen teologické a filosofické, ale také věcný, jasný a zřetelný způsob přednášek. Uveřejnil vědecké pojednání o jednom z největších problémů filosofickém: „Problém noetický u Kanta“. Tato jeho vědecká práce byla v dlouhé řadě úvah jedinou skutečnou vědeckou prací na toto téma. Jeho přednášky v hodinách náboženství byly skutečně dobrou vážného školení, vědomostního i charakterového. Jeho přednášky se neutápěly v jednotlivostech, jasně vyložil podstatu každé vyučované látky a vždy ji zároveň aplikoval na život. Byl výraznou a vůdčí osobností pelhřimovského gymnázia, kvalitní učitel, který povznesl prestiž gymnázia na vysokou úroveň.*“ (Dr. Novák J. Katecheta, K semdesátinám J. Exc. Biskupa budějovického ThDra. Šimona Bárty. *Život, časopis pro veřejné otázky současnosti, náboženství, kultury a politiku.* R. 1934, roč. 16. s. 255.)

²⁵ Srov. SOA, archivní fondy českobudějovického biskupského archivu karton Šimon Bárta č. 952.

²⁶ Srov. Tamtéž

Jindřich Šohajek se narodil v Pelhřimově 19. 6. 1881, byl literárním historikem a publicistou. Zemřel v Praze v roce 1961.

²⁷ Srov. SOA, archivní fondy českobudějovického biskupského archivu karton Šimon Bárta č. 952

Dr. Jindřich Křepelka se narodil v Pelhřimově 30. 6. 1890, byl profesorem chemie, zemřel v Praze 30. října 1964.

3.3 František B. Vaněk vzpomíná na Šimona Bárta

Na Křemešníku je poutní chrám zasvěcený Nejsvětější Trojici, kde se konají každoročně slavné poutě. Jedné z nich se zúčastnil ředitel kůru Fabián a s ním jiných devět kněží, mezi nimi profesor Šimon Bárta z pelhřimovského gymnázia. Večer se ubytovali na místní faře a přemýšleli, jak jednotliví nocležníci ulehnu. Jeden z nich dobrotisko a smíšek začal vtipkovat, že veliký a urostlý profesor Bárta nemůže spát na jediné posteli, neboť by mohl v noci spadnout a způsobit zemětřesení a zničení domu. Výbuchy smíchu nebyly k zastavení, společnost se nesmírně dobře bavila. Bárta mu odvětil, že je zlatý člověk, když se stará o celou společnost, která se nenají a nevyspí, alespoň se báječně zasměje a pobaví. Ráno, mu všichni popřáli krásný den a prokovali mu, že jej čeká významnější postel, postel biskupská.²⁸

František Bernard Vaněk se narodil 15. července 1872 ve Stádlci u Tábora. V Táboře navštěvoval nižší gymnázium, zde byl jeho spolužákem sochař František Bílek. V Českých Budějovicích studoval vyšší ročníky na Jirsíkově gymnáziu, kde v roce 1892 maturoval. Seminář vystudoval v Českých Budějovicích. Jako kaplan působil na Křemešníku. Od roku 1906 působil v Pelhřimově jako děkan. Zemřel v Dachau v roce 1943.²⁹

Vaněk se s profesorem Bártou poprvé setkal v Českých Budějovicích v roce 1892. František Bernard Vaněk studoval vyšší gymnázium, byl v oktávě a v druhém pololetí začal učit studenty, prefekt malého semináře Šimon Bárta. Vaněk byl o osm let mladší a v roce 1896 byl vysvěcen na kněze.³⁰

Podruhé se setkali v Pelhřimově a zde se zrodilo jejich pevné přátelství. Šimon Bárta si zažádal o místo profesora náboženství v Pelhřimově. Zde vyučoval v gymnáziu a žil v letech 1893-1908. Také zastával funkci radního v pelhřimovském zastupitelstvu.

²⁸ Srov. F. B. Vaněk, *Na krásné samotě*. Praha: Nakladatelství Vyšehrad 1973. s. 118 – 119.

²⁹ Srov. <http://www.hotelkremesnik.cz/poutni-misto/vanek>

³⁰ Srov. Fr. B. Vaněk, *Vlaštovky se vracejí, Kniha pamětí*. Praha: Československý KOMPAS. R. 1946. s. 34

„ Studoval teologii v Římě, a když tam byl vysvěcen a vrátil se do vlasti, říkali o něm kněží: non doctor, sed doctus. A profesori: nejučenější hlava v našem oboru. Jeho láskou byla historie, Dantova poesie a studium filosofie. A pak – debata. I na vyšším gymnáziu v Českých Budějovicích, vyzýval studenty, aby se na konci náboženské hodiny svěřili se svými pochybnostmi a námitkami a o každé měl hned přednášku. Učebnice byla pro Bárta jen kostrou, kterou oživoval náplní svých vědomostí. Pamatuji se, jak mně ve svém pokojíku, kam si volal studenty na zkoušku, dával otázky ze středověkého křesťanského umění v písemnictví, o kterém učebnice mlčela.“ (Fr. B. Vaněk, *Vlaštovky se vracejí, Kniha pamětí*. Praha: Československý KOMPAS. R. 1946. s. 34.)

Do městského výboru byl zvolen v roce 1908, kdy se stal starostou František Fára. První zasedání nově zvoleného zastupitelstva bylo 18. 3. 1908, ale již v tomto roce musel svou práci v městském výboru ukončit, protože byl přeložen na gymnázium do Českých Budějovic.³¹

Šimon Bárta ve vzpomínkách Františka Bernarda Vaňka z jeho knihy paměti Vlastovky se vracejí a z knihy Na krásné samotě.

František Bernard Vaněk byl na Křemešniku v kostele sv. Trojice kaplanem a později se stal v Pelhřimově v kostele sv. Bartoloměje děkanem. Vyprávěl o Šimonu Bártovi - „Byl zabrán do svých knih a jenom nerad vstoupil do obecního zastupitelstva, kam ho vyslal profesorský sbor za svého zástupce.“ Vaněk mu říkával. „Proč si neděláte doktorát? Pro Vás to není problém, vám stačí se jen přihlásit a dost možná, že profesori, až vás budou zkoušet, se budou obávat, aby kandidát neuměl víc než oni sami.“ „Času, kterého bych potřeboval k doktorátu, dovedu jinak a lépe využít. Říkával“³²

Svou prioritu viděl Bárta ve výchově svých žáků. Zastával názor, že náboženskou a mravní výchovu mládeže není možné dávat pouze na bedra katechetům. Katecheta je sice plný víry, mravně bezúhonný člověk, nejlépe ve svém oboru vědecky vzdělaný, ale s ním v součinnosti se musejí podílet na této výchově i další učitelé. Učitel literatury má být nápomocný tomuto úkolu tím, že žákům také předkládá křesťanskou literaturu a představuje Ježíše Krista jako ideál lidské dokonalosti. Není možné, aby učitel naplňoval mladou duši náboženskou skepsí. Je potřebné, aby učitel latiny četl klasiky v křesťanském duchu a tak je vykládal žákům, posiloval a povznášel v nich křesťanského ducha. Není možné, aby v učebnicích byly statě, které podřívají náboženskou víru, aby školní učebnice bořily, co učitel náboženství vyučuje nauku od Boha zjevenou.³³

Bárta byl vážné a zamyšlené povahy, ale v Pelhřimově a na Křemešniku získal mnoho opravdových přátel, které později již jako českobudějovický biskup rád navštěvoval. „Vysoká, hubená, ale přece mohutná, jako ze žuly tesaná postava přísné tváře s živýma očima, s hlavou už v čtyřicátého roku jako mléko šedivou, na jejímž týle hoří červená biskupská čepička.“ Tak ho láskou popisuje děkan Vaněk a dodává:

³¹ Srov. Státní okresní archiv Pelhřimov, Kniha usnesení, Schůze městské rady 10. července 1908.

Fr. B. Vaněk, *Vlastovky se vracejí, Kniha pamětí*. Praha: Československý KOMPAS. R. 1946. s. 34- 35.

³² Tamtéž. s. 35.

³³ Srov. *Vychovatel Časopis věnovaný zájmům Křesťanského školství* 1905. s. 17 – 63.

„A přec se stal doktorem. Sešel se profesorský sbor teologické fakulty v Praze a jednomyslně jmenoval českobudějovického biskupa čestným doktorem teologie.“ Doktorem byl jmenován v roce 1928.³⁴

7. června 1924 byl Bártovi udělen titul Doktor filosofie a teologie pražskou Akademií Tomáše Akvinského. Diplom podepsal František Kordač.

24. ledna 1928 byl jmenován čestným doktorem bohosloví na Karlově univerzitě v Praze a byl vyznamenám jubilejním křížem Benemerenti I. třídy. Čestný teologický doktorát byl spravedlivým oceněním jeho vědomostí.³⁵

„Šimon Bárta, o němž říkali kolegové profesori, že je nejučenější hlava ve sboru, který byl autoritou patronátním kněžím, poslal zapečetěný dopis panu faráři na Křemešník.“ V dopise bylo. *„Žádat musíte“.* Pan farář, to byl sám autor knihy F. B. Vaněk, měl žádal o místo děkana v Pelhřimově. A skutečně žádal a bylo mu vyhověno.³⁶

Na Křemešník někdy zajížděl také arcibiskup z Prahy se svým ceremoniářem Plachtou, který byl sečtělý knihomol a vynikal neúnnavou touhou pronikat do hlubin teologie, filosofie, dějepisu i dalších věd. Když, snídával o prázdninách na děkanství, kaplani se z jeho společnosti velmi rádi vytráceli, neboť rád hovořil v citátech a velkých učenostech latinských, řeckých a francouzských. Vděčného posluchače měl v profesorovi náboženství Šimonu Bártovi, který ho s mladým učitelem Hurbanem vyprovázeli do Krasíkovíc.³⁷

*„Měl rád Křemešník, a když někdy mraky smutku nebo únavy tížily duši, odešel je tam zahánět. A když měl být jmenován biskupem, než se rozhodl nosit toto odpovědné břímě, přijel na Křemešník a dlouho se modlil před hlavním oltářem.“*³⁸

Jednou musel biskup Bárta řešit stížnost na své přátele v Pelhřimově. Konsistoř pověřila vikáře Msgr. Karla Melenu z Božejova, aby stížnost vyšetřil a poslal zprávu na biskupství. Příčinou sporu byla nová křížová cesta pro výzdobu kostela sv. Bartoloměje v Pelhřimově. Děkan Vaněk se o ní radil s přítelem Františkem Bílkem a ten se spolu s Viktorem Foerstem zhostili jejího zhotovení. Problém nastal, když byly

³⁴ Fr. B. Vaněk, *Vlaštovky se vracejí, Kniha pamětí*. Praha: Československý KOMPAS. R. 1946. s. 34 – 35.

³⁵ Srov. SOA, archivní fondy českobudějovického biskupského archivu kartaon Šimon Bárta č. 952.

³⁶ Fr. B. Vaněk, *Na krásné samotě*. Praha: Nakladatelství Vyšehrad 1973. s. 233.

³⁷ Srov. Tamtéž. s. 152.

³⁸ Fr. B. Vaněk, *Vlaštovky se vracejí, Kniha pamětí*. Praha: Československý KOMPAS. R. 1946. Str. 35.

obrazy nové křížové cesty vyměněny za stará a potrhaná plátna. Poukazovalo se na mrhání penězi. Vikář Melena ve své zprávě navrhol stížnost zamítnout. „*Nová křížová cesta je malována nadaným a zbožným umělcem Viktorem Foestrem a přispěla neobyčejně k umělecké výzdobě chrámu Páně a duchovnímu prospěchu věřících.*“ Biskup Bárta byl z posudku velice potěšen. Znal Viktora Foestra (mladšího bratra hudebního skladatele J.B.Foestera) z období svého působení v Pelhřimově. „*Znal jeho dobrou duši, zbožnou a dětsky nevinnou.*“³⁹

Křížovou cestu později slavnostně vysvětil františkánský kněz z Votic. Přítomni byli oba umělci Bílek i Foester.

Biskup Bárta přijížděl rád inkognito do Pelhřimova i na Křemešník, ale asi se mu to moc nedařilo. Děkan Vaněk vždy dostal od jeho sekretáře dopis, že se chystá přijet. Naposledy, když přijel, už chodil namáhavě. Děkan Vaněk ho přivítal spolu se starostou Hurbanem a kaplany. Prohlédl si kostel, děkanskou zahradu, a zavítal na Křemešník. Tehdy se ti dva viděli naposledy.⁴⁰

17. prosince 1935 – Ustanovení Matice křemešnické

Na Křemešníku byla zrušena škola pro nedostatek žáků. Bylo nebezpečí, že budovu uprostřed církevního areálu získá necírkevní subjekt. Z podnětu českobudějovického biskupa Šimona Bárty byla ustanovena Matice Křemešnická, u jejího založení byl děkan F. B. Vaněk a správce křemešnické expozitury Josef Tatzauer. Hlavním posláním Matice byla péče o duchovní úroveň poutního místa. K tomuto účelu byl zřízen nový exerciční dům z bývalé školy, kterou zásluhou pana biskupa Matice zakoupila. Stanovy byly úředně schváleny 9. ledna 1936 a prvním protektorem Matice se stal pelhřimovský starosta pan Hrubant. Během prázdnin zde byli ubytováni studenti, různé skautské tábory a vyučovány exercie.⁴¹

³⁹ Srov. Tamtéž. s. 131.

⁴⁰ Srov. Tamtéž. s. 36.

⁴¹ Srov. Státní okresní archiv Pelhřimov, Kronika Farní úřad Křemešník r. 1881 – 1937. s. 160.

3. 4 Publikační činnost v časopise Vychovatel

Šimon Bárta se zabýval též literární činností, své názory publikoval v časopise křesťanského školství Vychovatel. V tomto časopise, v roce 1904 publikoval svůj názor na spis „*O filosofii přítomnosti*“, jejím autorem byl Dr. František Krejčí.

Profesor Bárta kritizoval tuto knihu, jejího autora a stranu realistů, kterou reprezentoval, pro jejich protikatolické a protináboženské názory. Autor stati a jeho strana realistů propagovali filosofii v duchu západoevropského pozitivismu. Odmítali pojem duše, uznávali jen biologická hlediska vývoje a vědecky ověřená fakta. Neuznávali ani vědce, kteří propagovali nové vědecké poznatky a současně uznávali platnost víry a říkali že, světový názor může vytvářet věda doplněná náboženstvím. Bárta oprávněně kritizoval knihu pro její povrchnost, naivitu a neznalost původu náboženství. Zastával názor, že náboženství nevykládá o podstatě hmoty a síly ani o počátku pohybu, nýbrž mluví o původci a zákonodárci, jenž stvořil tento svět.⁴²

Ve Vychovateli ročník 1906 uveřejnil svou noetickou studii „*Problém poznání u Kanta ve filosofii scholastické*“. Bylo to u příležitosti stého výročí úmrtí Kanta (12. února 1804). Tato studie byla také zveřejněna ve Výroční zprávě C. K. Vyššího gymnázia v Pelhřimově za školní rok 1904/1905. Napsal, ač má Kant své oddané stoupence, přesto většina soudí že, jsou jeho filosofické názory překonané. Bárta především kritizuje Kanta, že ho neuspokojovaly názory starých myslitelů, nehledal staré filosofické tradice a co tak geniálně a dokonale objasnil sv. Tomáš Akvinský opomenul úplně. Bárta zastával názor, že Bůh prapříčina všech věcí, nám dal schopnost myslet. Např. Koperník, když podal důkaz o oběhu nebeských těles, poznal že dosavadní výklad byl nepravdivý. A člověk je povinen se poznané pravdě podřídít. Štěstí člověka a jeho učení tví v tom, že má pravdu poznávat a má ji následovat, nikoli si pravdu sám tvořit. Kdo se neřídí pravdou, toho bude jednou Pravda soudit. Je to jediný a hluboce pravdivý realismus, který od dávných dob učila křesťanská filosofie.⁴³

⁴² Srov. *Vychovatel Časopis věnovaný zájmům Křesťanského školství* 1904, Ročník XIX. s. 251 – 253, 266 – 268.

Dr. Krejčí se narodil v r. 1858. Studoval filozofii a psychologii. Byl předním organizátorem českého politického života v duchu pozitivizmu, aktivním činitelem Volné myšlenky a antiklerikálního hnutí. Vystupoval na obranu socialismu. Zemřel v Praze r. 1934.

⁴³ Srov. *Vychovatel Časopis věnovaný zájmům Křesťanského školství* r. 1906, Ročník XXI. s. 4 – 13.

Immanuel Kant byl významným německým filosofem a představitelem osvícenectví. Ovlivnil romantické a idealistické filosofy 19. století.

„*O Voltairově filosofii*“ psal ve *Vychovateli* v roce 1907. Kritizuje celé francouzské osvícenectví, které bylo podle něho dobrou velice podřadnou. Voltaira charakterizuje jako nábožensky frivolního a mravně zkaženého člověka, který nezasluhuje být nazýván filosofem. Vyjádřil názor, že osvícenectví podkopalo základy mravnosti, zničilo úctu ke zděděným statkům minulosti, totiž k náboženství po otcích zděděném. Uvolnili společenské svazky a vědu proměnili v přívál slov a frází. Voltaire předstíral, že má pravou filosofii. O jak pošetilé!⁴⁴

3. 5 Profesorem na gymnáziu v Českých Budějovicích

Dne 15. října 1908 byl ustanoven Šimon Bárta profesorem a katechetou gymnázia v Českých Budějovicích. Po dvaceti čtyřech letech od maturity se do gymnázia v Českých Budějovicích vrátil jako pedagog, jako řádný profesor náboženství. Vrátil se však do jiného gymnázia, než jej opustil coby student. Jirsíkovo gymnázium, v roce 1908, bylo zavedeným prestižním ústavem a sídlilo od podzimu 1903 v nové moderní budově na rohu Jírovcovy ulice. První roky jeho působení ve zdejším gymnáziu byly v podobném duchu jako v Pelhřimově. Po vypuknutí světové války se poměry na gymnáziu zhoršily jako i v celé zemi. Předválečné poměry se již nikdy nevrátily, po skončení války vznikla samostatná Československá republika. Změnil se školský zákon a zhoršilo se postavení katechetů ve školách, školní výuka náboženství nedoznala podstatných změn, ale protináboženské nálady v republice způsobily, že se studenti odhlašovali z hodin náboženství.⁴⁵

Šimon Bárta, profesor státního gymnázia v Pelhřimově obdržel místo skutečného učitele katolického náboženství v gymnáziu v Českých Budějovicích výnosem ministerstva č. 15546 ze dne 6. června 1908 s právní činností od 1. září 1908.

Šimon Bárta, konsistorní rada, c. k. profesor zde učil katolickému náboženství a byl exhortátor pro žáky vyššího gymnázia a správce kaple. Pracoval neúnavně pro „*Spolek pro podporování chudých studujících*“.⁴⁶

⁴⁴ Srov. *Vychovatel Časopis věnovaný zájmům Křesťanského školství* r. 1907. Ročník XXII. s. 3 – 64.

⁴⁵ Srov. *Ordinariátní listy* č. 39 r. 1908. s. 6.

Weis Martin, *Výuka náboženství v letech 1899 – 1989*. Košice: Seminár sv. Karola Boromejského 2007. s. 37.

⁴⁶ Srov. *Výroční zpráva c. k. gymnasia v Budějovicích za školní rok 1908 / 1909*. s. 22.

V domácí gymnaziální kapli se konaly u příležitosti významných výročí bohoslužby, které pro vyšší třídy sloužil profesor Bárta a o důstojný hudební a zpěvný doprovod se postaral ředitel Bohuslav Jeremiáš.

Spolek pro chudé studenty pracoval již asi čtyřicet let, byl založen v roce 1872 z podnětu profesorů ústavu. Kromě jednotlivců do něho přispívaly velké českobudějovické firmy, Záložna Č. Budějovice, Spořitelna, Český akciový pivovar a další. Ve správě spolku se vystřídalo několik generací ředitelů, pokladníkem a jednatelem byl i Šimon Bárta. Všichni se starali o zdar spolku a o podporu chudé studující mládeže. Spolek byl financován z členských příspěvků a především z darů movitých lidí a od správních rad firem. Spolek se také staral o knihovnu chudých.⁴⁷

2. prosince 1912 byl pro studenty gymnázia uspořádán slavnostní den. Ráno byly v kapli slouženy mše svaté. Pro vyšší ročníky sloužil mši svatou profesor Bárta v duchu vznešeného hesla „*Vše pro dítě*“. V tělocvičně ústavu poté proběhla zábavná hudební produkce a spolek pro podporu chudých podělil některé studenty oděvy, obuví a peněžitými dary.⁴⁸

Dále se ve výroční zprávě dočteme, že dne 2. prosince 1915 se konala školní slavnost v domácí kapli. Po bohoslužbě přednesl profesor Bárta, biskupský notář nadšenou a vlasteneckou řeč u příležitosti 67. výročí nástupu Jeho veličenstva císaře Františka Josefa I. na trůn. Poté studenti zpívali císařskou hymnu.

15. září 1915 se v katedrálním chrámě konala zádušní mše svatá za císařovnu Alžbětu. Mše se zúčastnil též profesor Bárta.⁴⁹

Ve dnech 12. - 15. září 1912 se konal XXIII. Eucharistický sjezd ve Vídni. Pro řízení příprav byly zřízeny dvě komise česká a německá. V české komisi zasedal také profesor Šimon Bárta. Tento eucharistický sjezd měl poskytnout věřícím příležitost k upevnění přátelských svazků, lásky ke Kristu a možnost veřejně se pomodlit. Byly vypraveny dva zvláštní vlaky, jeden pro české věřící a druhý pro Němce. Výlohy spojené se sjezdem byly hrazeny z veřejných sbírek.⁵⁰ Pro mnohé věřící bylo dojemné, že se tohoto eucharistického sjezdu zúčastnil císař František Josef I., který vynikal svou zbožností.⁵¹

⁴⁷Srov. *Výroční zpráva c. k. gymnasia v Budějovicích za školní roky 1908 / 1920.*

⁴⁸Srov. *Výroční zpráva c. k. gymnasia v Budějovicích za školní rok 1912 / 1913.* s. 5 – 9.

⁴⁹Srov. *Výroční zpráva c. k. gymnasia v Budějovicích za školní roky 1914 / 1915.* s. 1 - 10.

⁵⁰Srov. *Ordinariátní listy* r. 1912 č. 5 s. 10.

⁵¹Srov. http://www.farnost-olesnice.cz/text_kronika_1900-1999.html *Farní kronika Olešnice r. 1912.*

V roce 1917 byl Šimon Bárta, biskupský notář a c. k. gymnaziální profesor v Českých Budějovicích jmenován biskupem Josefem Antonínem Hůlkou vikariátním tajemníkem.⁵²

Po jmenování biskupem, 16. prosince 1920, přestal vykonávat práce profesora, čerpal na gymnáziu dovolenou a připravoval se převzít novou službu. I v budoucnu rád vzpomínal na své studenty. Zachoval si v paměti tváře svých bývalých žáků a míval radost, když je po dlouhých letech při různých příležitostech potkal a poznával je.⁵³

Pan biskup Bárta byl velmi potěšen, když dostal gratulaci k sedmdesátým pátým narozeninám od pana ředitele a profesorského sboru Jirsíkova gymnázia. Poznamenal si, že tato gratulace a vzpomínka mu byla zvláště drahou. Jirsíkovo gymnázium, kde studoval a vyučoval mu bylo velmi drahé a hluboko zapsáno v jeho srdci. Přál panu řediteli a profesorskému sboru hojnost všeho dobrého a upřímně si vážil této gratulace.⁵⁴

Také jeho bývalý žák Ing. Dr. Zdenko Pýcha mu gratuloval k sedmdesátým pátým narozeninám. Přál hodně zdraví, vzpomínal na jeho mravní výchovu a dobré vklady do praktického života, kterému se mu dostalo na Jirsíkově gymnáziu. Pan biskup mu odpověděl, že je rád, že si vzpomněl, domníval se, že na něho již úplně zapomněl. Napsal, že na něho doléhají obtíže stáří. Vypověděl mu zrak, musejí mu předčítat. Předměty a jiné věci, že vidí dobře. Zval ho na návštěvu.⁵⁵

4. Biskupská léta

4. 1 Jmenování biskupem

Sedmý českobudějovický biskup Josef Antonín Hůlka skonal 10. února 1920, v den svých narozenin. Uplynul téměř rok, než byl jmenován jeho nástupce profesor Šimon Bárta. Proti církvi Páně u nás burácela prudká bouře, a proto každá diecéze potřebovala prozíravého biskupa. Ihned po smrti pana biskupa Hůlky začali proskakovat zvěsti a stále se opakující zprávy, že profesor Bárta se stane naším biskupem. Nejméně

⁵² Srov. *Ordinariátní listy* r. 1917 č. 33. s. 4.

⁵³ Srov. SOA, archivní fondy českobudějovického biskupského archivu karton Šimon Bárta č. 952.

⁵⁴ Srov. Tamtéž.

⁵⁵ Srov. Tamtéž.

Ing. Dr. Zdenko Pýcha byl Bártův student, zaměstnán jako ústřední ředitel na panství Schwarzenberg.

tomu věřil a nejvíce od sebe odmítal biskupskou hodnost profesor Bárta. Když přišla rozhodující zpráva, sklonil pokorně hlavu a řekl: ***“Hřešil bych na spáse své duše, kdybych sv. Otce neposlechl. Spoléhám na Boží pomoc a na horlivé bratry kněze, kteří mi umožní, abych unesl břímě svého povolání.”*** Pan biskup je silné tělesné konstrukce, úplně zdravý. Plný nejlepších snah povznést svůj úřad. S výborným prospěchem absolvoval filosofická a teologická studia, byl za literární a vědeckou práci vyznamenán zlatou a stříbrnou medailí. Přejeme hojnost Božího požehnání svému milovanému Otci.⁵⁶

Osmý českobudějovický biskup byl vybrán a jmenován papežem Benediktem XV. dne 16. prosince 1920. Konsekrován a intronizován 20. února 1921 v katedrále sv. Mikuláše v Českých Budějovicích pražským arcibiskupem Františkem Kordačem za přísluhy ndp. Josefa Grose, biskupa litoměřického, a ndp. Jana Sedláka, světícího biskupa pražského. Lidu svému se představil svým prvním pastýřským listem v němž promlouvá o největších nebezpečnostech hrozcím u nás. (viz. Příloha I.)⁵⁷

Biskup Bárta nesl svůj úřad jako těžký kříž. Svůj první pastýřský list zaměřil proti odpadlictví kněží a věřících od církve a od víry. S nadějí spoléhal na pomoc Boží. Vyznal, že chce být dobrým katolickým biskupem a jeho cílem je čest a sláva Boží a spása nesmrtelných duší. Zájmy Boží jsou též moje zájmy. Ve svých pastýřských listech upomínal věřící na nerozlučitelnost svátosti manželství, nutnost dobré katolické výchovy dětí, varoval před špatnou literaturou a neustále nabádal k modlitbě a její neskutečné, tajemné a všemohoucí síle. Jeho pastýřské listy jsou nepřebornou studnicí moudrosti. Z jeho myšlenek vybírám.

„ Nejmilejší!

*Lidstvo veškeré touží dnes po pokoji. I my si z touhy srdce přejeme, aby v našich duších, v našich rodinách, obcích, městech, celém národě zavládl trvalý pokoj a mír. Pokoje však marně hledají ti, kteří zapudili Boha ze svých srdcí: neboť kde není Bůh, tam není spravedlnost a bez spravedlnosti nelze dojíti pokoje.“*⁵⁸

⁵⁶ Srov. http://www.farnost-olesnice.cz/text_kronika_1900-1999.html, *Farní kronika Olešnice r. 1921.*

⁵⁷ Srov. *Časopis katolického duchovenstva* r. 1921 č. 3 a 4, s. 114 – 115.

⁵⁸ *Ordinariátní list Č. Budějovické diecéze* r. 1921 č. 6 – 7, s. 21 – 26.

4. 2. Československo v době Bártova biskupského jmenování

Bárta se stal biskupem ve velmi neklidné době. Katolická církev po roce 1918, v době vzniku samostatné Československé republiky, byla v nelehkém postavení. Arcibiskupství v Praze i Olomouci vedli arcibiskupové německého původu, kteří nemluvili dobře česky. Ztratili u českého kléru potřebnou autoritu a nebyli schopni nově nastalou situaci řešit. Do čela vedení katolické církve v Čechách se postavila Jednota katolického duchovenstva. Předložila papežovi Piovi X. dosti radikální požadavky, mimo jiné požadovala liturgiku v českém jazyce a dobrovolnost celibátu. Toto nemohlo být přijato. Nejradikálnější členové Jednoty se stali zakladateli národní Československé církve.

Církevní historik Jaroslav Polc uvádí, že téměř pětina katolíků opustila během prvních deseti let nové Československé republiky katolickou církev. Odpadlo rovněž téměř na tři sta kněží, někteří se však opět vrátili.⁵⁹

Také smutnou událostí bylo barbarské zničení mariánského sloupu na Staroměstském náměstí v Praze, který vytvořil věhlasný sochař J. J. Bendl. Mariánský sloup byl vnímán jako symbol vítězství katolicismu nad protestanty. Jednalo se však o zlý a vandalský čin, lid přece měl šetřit vše, co jiným drahé jest.⁶⁰

Biskup Bárta nastupoval do svého úřadu za značně pohnutých okolností. Věřící lidé radostně vítali svého biskupa, za vyzvánění zvonů jej doprovázeli k posvěcení do katedrály. Ale současně v den jeho uvedení do úřadu (20. února 1921), byl násilím zabrán seminární kostel sv. Anny příslušníky Československé církve. V českobudějovické diecézi vystoupilo z katolické církve asi 40 kněží a 90 000 věřících. Problém odpadlictví kněží a věřících pana biskupa velmi trápil. Neklesal na mysl a s pomocí Boží se horlivě snažil oživovat náboženský život.⁶¹

Pana biskupa Bártu velice trápilo rozhodnutí profesora kněžského semináře, Dr. Karla Statečného, opustit katolickou církev. V roce 1924 profesor Karel Statečný oznámil ukončení práce profesora kněžského semináře v Českých Budějovicích a přestup do Československé církve. Biskup Bárta mu psal napomínající dopisy a žádal jej, aby svůj záměr přehodnotil. Znal ho, velice si ho vážil jako moudrého a vzdělaného

⁵⁹ Srov. Martin Weis, *Výuka náboženství v letech 1899 – 1989*. Košice: Seminár sv. Karola Boromejského 2007. s. 34 – 37.

⁶⁰ Srov. Tamtéž. s. 34.

⁶¹ Srov. Tamtéž. s. 37.

člověka, blízkého spolupracovníka, přítele a vrstevníka. Věděl, že v něm katolická církev a kněžský seminář ztrácí vzdělaného a citlivého profesora.⁶²

Archivní dokument líčí sarkastickou odpověď jednoho z apostatů. Pan Hynek Povolný v r. 1919 vystoupil z římskokatolické církve. V Pardubicích se oženil a stal se členem církve Československé. Českobudějovický seminář byl velmi zdecimovaný, chyběli profesori i seminaristé, v roce 1923 byl vysvěcen pouze jeden kněz. Neradostná doba vydala svědectví o selhání kněžském a lidském, které musel pan biskup řešit. Vyzýval odpadlíky k návratu, ale většinou marně.⁶³

V době nevděku a nelásky, kdy obrazy našeho Pána a Spasitele jsou odstraňovány, rozmohla se náboženská lhostejnost, zavítá k nám do Československé republiky P. Matteo Crawley-Boevey z kongregace Nejsvětějšího srdce Ježíšova a Mariina. Očekáváme od toho obnovení náboženské horlivosti a získání mnohých nesmrtelných duší svaté církvi a Bohu. Spásná intronizace obrazů v rodinách povede k udržení víry a lásky. Vybízeli, aby rodiny si ve svých domovech intronizovali srdce Ježíšovo a Mariino, v naší diecézi vše potřebné zařizoval Msgre Antonín Melka. Nabádal věřící, aby rozjímali o utrpení Ježíše Krista, aby žili v úctě k mravnímu zákonu, ctili práva druhého člověka. Aby zavrhli honbu za rozkoší a majetkem, aby se do rodin vrátila Boží bázeň a úcta k bližnímu, aby si rodiny z diecéze vzaly Nazaretskou rodinu za svůj vzor. Aby modlitba bolestného růžence je provázela každý den. Vybízí k zakládání spolku křesťanských matek, protože svět protikřesťanský a nevědecký se snaží vyhubit katolickou církev. Hanobí, pomlouvají a překrucují naši

Karel Statečný se narodil v roce 1870. Studoval na gymnáziu a v semináři v Českých Budějovicích. Měl vynikající studijní výsledky, ale přesto studovat v Římě z nějakých osobních důvodů nechtěl. V roce 1894 byl vysvěcen na kněze, krátce kaplanoval a dále studoval, v roce 1899 byl promován doktorem teologie. Poté působil jako profesor biskupského kněžského semináře v Českých Budějovicích více než třicet let. Přednášel morální teologii a svým studentům, kolegům a představeným imponoval svou hlubokou vírou, skromností a pokorou. Nadále se soustavně vzdělával na zahraničních vědeckých stážích a tak se přiblížil dalšímu stupni profesní kariéry, univerzitní profesuře. Jeho život velmi negativně poznamenala první světová válka, které se zúčastnil jako vojenský duchovní, vrátil se s podlomeným zdravím. Nejspíše vlivem válečných zážitků a trpkých osobních zkušeností se mu staly velice blízké myšlenky katolické moderny. Dvakrát se snažil získat univerzitní profesuru, ale marně. Oprávněně se můžeme domnívat, že zklamání, neúspěšné úsilí o získání profesury, ale i závistivé pomluvy, řešil kritikou soudobých církevních poměrů a silným příkonem k modernistickému pojetí teologie. Jeho vnitřní boj vyústil v opouštění katolické církve. Odešel do Prahy, stal se zakládajícím členem Husitské československé evangelické fakulty a jejím prvním profesorem systematické teologie.

⁶² Srov. Weis M. Karel Statečný v letech 1890 – 1924, *Studia Theologica*, 2012, roč. 14, č. 2, s. 56 – 72.

⁶³ Srov. Martin Weis, *Výuka náboženství v letech 1899 – 1989*. Košice: Seminár sv. Karola Boromejského 2007. s. 40.

víru v různých knihách, na rozličných shromážděních i v zákonodárství. Chtějí vymístit z našich srdcí křesťanskou víru.⁶⁴

Sekretariát lidové strany uspořádal pouť do Říma ve dnech 1. - 11. října 1921. Pouti se zúčastnila většina československých biskupů, mezi nimi českobudějovický biskup Šimon Bárta a také velké množství poutníků z celé Československé republiky. Cestovalo se vlakem z Prahy přes Alpy do Itálie s noclehem v Benátkách. Zde měli připravenou prohlídku Benátek na lodích. Další den navštívili Padovu a hrob sv. Antonína, dále Assisi a hrob sv. Františka. Několik dní pobýli ve věčném Římě. Z Říma byli na výletě v Neapoli a na Vesuvu. Na zpáteční cestě navštívili Florencii. Výlohy na cestu bylo od 4500 lir za první třídu – 2000 lir za třetí třídu. Výlohy se mohly splácet i postupně. Cestovní pasy zařizoval sekretariát lidové strany.⁶⁵

4.3 Z Pastýřského listu biskupů, po návratu z římské pouti

S pomocí Boží a její patrné ochrany, neboť u Padovy půl hodiny před námi došlo ke srážce vlaků, jsme se vrátili z římské pouti. Na cestě obdivovali přírodní divy Boží velebnosti, ale jeli také takřka hřbitovem hrozného bojiště světové války, vykonali jsme zde zádušní pobožnost. Cestou navštívili v Padově chrám divotvůrce sv. Antonína. V Bologni chrám sv. Dominika a 4. října na svátek sv. Františka jeho hrob v Assisi, oslavili ten rok jeho 700. jubileum. Ve věčném městě pobýli pět dní. Obdivovali památky křesťanské zbožnosti, byli v katakombách. U hrobu sv. Petra vyznali víru a obnovili křestní slib, že zůstanou věrni Ježíši Kristu. V kostele sv. Klimenta se modlili u hrobu sv. Cyrila za sjednocení ve víře. Vrchol návštěvy 8. října, audience u sv. Otce Benedikta XV. Papež uvítal všechny biskupy a poutníky s nadšením. Jménem poutníků k sv. Otcí promluvil arcibiskup olomoucký Antonín Cyril Stojan. Uvedl, že přicházejí z nové Československé republiky jako katolíci do Věčného města k Učitelce víry, posvěcenou krví apoštolských knížat Petra a Pavla a chtěli vzdát hold též sv. Otcí. Pro každého poutníka měl sv. Otec laskavé a povzbuzující slovo, každému podal ruku. Vrátili se z pouti posílněni a otcovskými slovy nejvyšší hlavy církve potěšeni. Svatý Otec je zplnomocnil udělit věřícím v Československé republice apoštolské požehnání. Žehnali ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.⁶⁶

⁶⁴ Srov. *Acta Curiae Episcopalis Bohemo – Budvicensis* r. 1922 s. 3 – 4.

⁶⁵ Srov. *Ordinariátní list Č. Budějovické diecéze* r. 1921 č. 6 – 7 s. 68.

⁶⁶ Srov. *Tamtéž* s. 64.

4. 4 Z Pastýřských listů z let 1921 - 1927

Obranu proti odklonu od katolické církve vidí Bárta v zakládání křesťanských spolků, které vedou k výbornému podněcování a k horlivosti. Matka je duší a srdcem rodiny, působí mocně na smýšlení celé rodiny. Povzbuzuje rodinu k vroucí modlitbě. Nenaříkejte, založte spolek křesťanských matek a pevně doufejte v Boha. Také žádal o pomoc hladovějícím v Rusku. Tato ohromná slovanská říše, která tolik utrpěla strašnou světovou válkou a vnitřním rozvratem vymírá hladem, cholerou a tyfem. Hlad zuří v jižním Rusku v nejúrodnějších krajích Evropy. Žádal věřící k vykonání skutku křesťanské lásky k bližním, a aby přispěli dary pro obyvatele Ruska, také děti měly přispět nějakou hračkou pro děti v Rusku.⁶⁷

Posílá pozhnání a nabádá, aby milovali Ježíše Krista, aby se nestali jeho nepřáteli, jak se snaží mnozí v naší vlasti. Není hanbou hlásit se k Ježíši Kristu a katolické církvi, která vede k bezpečné spáse. Pracujte na zachování víry v naší vlasti, uče se o potřebě s důležitosti modlitby. *„Modlitba, toť řeč Božích dítek. Největší nepřítelkyní hříchu je modlitba. Modlitba je zbraní církve a celým jejím státnickým uměním.“*⁶⁸

Nejvzácnějším ovocem Vykupitelské smrti Kristovy jsou svaté svátosti. Chorá dnešní společnost může být ze svých těžkých neduhů vyléčena a ozdravena jedinečně Evangelium, učením Ježíše Krista, jak je hlásá jeho církev, prostředky milosti, svatými svátostmi. Jenom evangelium Kristovo, jenom jeho svátosti mohou podat lidstvu uzdravující lék. Po způsobu svých zbožných předků žijte křesťanským životem, ať rozkvete v naší vlasti křesťanský mrav, pak se vrátí do srdcí spokojenost a bude v nich přebývat Bůh. Bárta píše, že vykonal pouť do Říma, vykonal pouť milostného léta a po pěti letech ve svém úřadu se setkal s nejvyšším Pastýřem církve. Chtěl se podělit o duchovní útěchu a radost od hrobů apoštolů sv. Petra a sv. Pavla. Chtěl projevit svou lásku, poslušnost a posílit svou víru. V Římě se dokonale projevuje pravá církev Kristova, že je obecná čili katolická. *„Žádná říše tohoto světa- ani ta nejrozsáhlejší a nejmocnější nemůže k tobě být porovnávána, ty jsi matkou všech, všude máš své dítky, mluví sice rozličnými jazyky, ale pojí je jeden Pán, jedna víra, jeden křest.“*⁶⁹

⁶⁷ Srov. *Acta Curiae Episcopalis Bohemo – Budvicensis* r. 1922. s. 3 – 4.

⁶⁸ Srov. Tamtéž. r. 1923. č. 2 – 3 s. 7- 8.

⁶⁹ Srov. Tamtéž. r. 1925. č. 22 – 23 s. 8 – 11.

Bárta nabádal věřící, aby dávali almužny. Věnujte ze svého majetku chudým lidem anebo spolkům pro stavbu chrámů Páně. V jubilejním roku, kdy vykonal pout do Říma, mohl vydávat plnomocné odpustky a žádal věřící, aby se horlivě účastnili pobožností a kajících průvodů, vykonali zpověď, modlili se za úmysl sv. Otce za rozšíření víry, za pokoj a svornost mezi národy. Děkoval za modlitby, které věřící vymodlili za něho, neboť byl nemocný. Sám se také za všechny vroucně modlil. Děkoval za důkazy lásky a chce, pokud Bůh dovolí neúnavně pracovat do posledního dechu v biskupském úřadě.⁷⁰

Pan biskup vydal pastýřský list k novému roku 1927, kde nabádal věřící, aby zůstali věrně ve víře a mimo jiné napsal, na vlastní oči kolem sebe vidíte, jak ti, kteří se odvrátili od Ježíše Krista, kteří nechtějí, aby byl králem jejich srdce, vedou nespokojený rozháraný život a velmi často pod tíhou takto rozvráceného života klesají a bídě hynou. Jak uzdravit jedince, rodiny a společnost? Není žádný jiný lék, než upřímný návrat k Ježíši Kristu, jež je Spasitel světa. Zval k eucharistickému sjezdu, protože posiluje víru a rozněcuje lásku k našemu božskému Spasiteli. Přípravou byly krajinské sjezdy v Českém Krumlově, Vimperku, Jindřichově Hradci a podobně, které se uskutečnily v minulém roce. V uplynulém roce (1926) byl i slavný eucharistický sjezd v Chicagu v Americe, kde se zúčastnilo přes jeden milion věřících a takový sjezd chceme slavit i u nás v Českých Budějovicích. Společnou modlitbou, zpěvy, adorací, odprošením Krista a chvalozpěvy. Napsal, naše století se v své pýše domnívá, že přineslo lidstvu vědecký pokrok a tím lepší a šťastnější život, ale vidíme, že všude tam, kde pohrdli Bohem a Jeho svatým zákonem a odvrátili se od Ježíše Krista je lidská společnost nemocná a rozervaná. Pyšný rozum a zkažené mravy ničí přirozené hodnoty lidstva. *“Jako lidé z Boha vyšli, tak také jen z Boha mohou žiti”*.⁷¹

4. 5 Z Pastýřských listů z let 1928 – 1939

V roce 1928 vydal Bárta spolu s dalšími arcibiskupy a biskupy naší vlasti pastýřský list k prvnímu desetiletí Československé republiky. Zdůraznili, že náš stát bude mít jen tehdy šťastnou budoucnost, bude-li spočívat na základech křesťanské mravnosti. Koncem roku psal, že se vrátil z Říma, byl přijat na soukromé audienci u sv. Otce. Sv. Otec byl potěšen, že jihočeské chrámy jsou v neděli a o svátcích plné věřících, jak věřící často přijímají svátosti a věrně plní své náboženské povinnosti, že

⁷⁰ Srov. Tamtéž. r. 1926. č. 3 – 4 s. 9 – 10.

⁷¹ Srov. *Acta Curiae Episcopalis Bohemo – Budvicensis* r. 1927, č. 1 s. 8-10.

konáme eucharistické sjezdy. Potěšila ho velká účast věřících na eucharistickém sjezdu v Českých Budějovicích. Sv. Otec věnoval panu biskupovi ostatky sv. Terezičky, která byla tehdy nedávno svatořečená.⁷²

Na počátku postní doby vzkazoval věřícím, aby se modlili bolestný růženec, aby konali kající skutky, udíleli hojně almužny, konali pobožnosti křížové cesty. Šťastné duše, které k sobě božský Spasitel přitahuje. „*Kdo chce za mnou přijít, vezmi kříž svůj každodenně, pojď a následuj mne.*“ Vybízel věřící, že veliká nouze nezaměstnaných a chudých bratří a sester ho skličuje velikým zármutkem a naplňuje jeho srdce. Tisíce našich bližních jsou bez práce, bez chleba, bez oděvů a topiva. Věřící křesťané nesmí zavírat oči, prosil o milodary, které jsou skutkem lásky k bližním. Bůh odplatí vaše dobré skutky. „*Byl jsem lačný, a nasytili jste mne.*“⁷³

Šimon Bárta napsal věřícím, duši naši mocně dojmají slova velkého myslitele a světce Augustina: „*Bůh se stal člověkem, aby člověk se stal Bohem.*“ A napomenutí sv. papeže Lva Velikého: „*Uznej křesťane, důstojnost svou a stav se účastníkem božské přirozenosti, nechtěj nízkým chováním vrátiti se ku staré zrůdnosti.*“ Věřící vyzývá, že na prvním místě má být modlitba, modlitbou dosahujeme od svého Boha vše potřebné pro tělo a duši. Varujete se hříchu, dávejte almužnu, činite skutky milosrdenství. Vydal zprávu, že se v minulém období vybralo na charitu přes dvacet devět tisíc korun a také šatstvo a potraviny. Žádal o čestnou a činnou pomoc, že letošní zima bude opět zlá, očekával opět pomoc a příspěvek pro potřebné.⁷⁴

Nabádal věřící ke křesťanské mravnosti, aby nedopouštěli rozvrat manželství, rozvrat rodiny. Zmatky s nezaměstnaností řeší vlády, parlament radí se jak odpomoci těmto zlům, ale spoléhají na vlastní rozum a na vlastní síly, ale takový lékař je pouze sám Bůh. Jedině on sám zanechal léky, které mohou uzdravit duši a tedy celou lidskou společnost jeho učením, jeho svátostí. Nejlepší, zamysleme se na chvíli. Jak by vypadal svět, kdyby se lidé řídili učením Ježíše Krista? „*Blahoslavení milovaní, řekl Pán, neboť oni milosrdenství dojdou.*“⁷⁵

Bárta připomínal, že rok 1933 byl 1900. výročí vykoupení. Doznělo radostné Alleluja. Vybízel věřící k oživení ústy k Nejsvětější Svátosti ve vlastním srdci i v srdci našich farníků. Prosí farníky za oživení Jednoty Ustavičného klanění ve svých osadách, prosí obdařovat chudé kostely bohoslužebnými rouchy. O první adventní neděli napsal,

⁷² Srov. Tamtéž. r. 1928 č. 27 – 29 s. 1 – 8.

⁷³ Srov. *Acta Curiae Episcopalis Bohemo – Budvicensis*, r. 1930 č. 4' - 6 s. 1- 10.

⁷⁴ Srov. Tamtéž. r. 1931 č. 2 – 3. s. 4 – 8.

⁷⁵ Srov. Tamtéž. r. 1932 č. 2 – 3. s. 1 – 6.

vrátil se potěšen z pouti v Římě. Děkoval Bohu, že se zrodil v pravé Kristově církvi a od sv. Otce si vyprosil požehnání pro celou diecézi. Požehnání od nejvyššího Pastýře předal všem věřícím v diecézi.⁷⁶

Biskupa Bárta trápilo, že svět se utápí v bezbožnostech a tělesných žádostech a nechce slyšet, že se má podrobit svému Tvůrci, že má zachovávat svatá přikázání. Žít střízlivě, spravedlivě a zbožně. Lidé žijí rozmařile, promrhali svůj i cizí majetek, nežili podle Božího zákona. Žádal, aby s postem spojili modlitbu a almužnu.⁷⁷

Pan biskup děkoval milovanému kléru a křesťanskému lidu za blahopřání k sedmdesátým narozeninám. Psal, že byl dojat do hloubky duše a do jisté míry i zahanben. Nebyl si vědom žádných vynikajících zásluh a činů. Děkoval za oddanost a modlitby.⁷⁸

„Čiňte pokání, neboť se přiblížilo Boží království.“ Život náš pozemský je cestou do věčnosti. Od křtu, kdy jsme se stali Božími dětmi a dědici jeho království máme žít podle jeho přikázání. Vyzývá ke svaté zpovědi, půstu, milosrdenství a kajícínosti.⁷⁹

Rok 1936 byl 150. jubileem vzniku diecéze. Byla vystavena Nejsvětější svátost oltářní, konaly se bohoslužby, kázání, modlitby sv. růžence a zpívalo se Te Deum. (26. února 1786 ustanoven první biskup Jan Prokop.) Celostátní sjezd katolický v roce 1935 byl vyvrcholením náboženského života. Dokázal, že český národ se hlásí ke katolické církvi, své matce a vychovatelce, váží si jejích nauk a milostí. Vybízeli věřící, aby svědomitě světili neděle a svátky, aby mamon nestál v cestě slavit neděli. Milujte nadevšecko Boha a milujte bližního pro Boha jako sebe.⁸⁰

4. 6 Pastorační aktivity pana biskupa

Biskup Bárta si vytýčil velmi náročný program svého působení. Od prvních dnů se snažil oživit v diecézi náboženský život. Podporoval rozvíjení spolkového života věřících ve městech i na venkově. Dokázal postupně obnovit prestiž kněžského semináře, sám vydával náboženskou literaturu, podstatně přibývalo nových bohoslovců. Též se mu podařilo stabilizovat profesorský sbor a zvýšit jeho úroveň. V Českých Budějovicích v r. 1927 uspořádal mohutný eucharistický sjezd.⁸¹

⁷⁶ Srov. Tamtéž. r. 1933 č. 7. s. 24 – 26.

⁷⁷ Srov. Tamtéž. r. 1934 č. 2 – 3. s. 4 – 8.

⁷⁸ Srov. *Acta Curiae Episcopalis Bohemo – Budvicensis* r. 1934 č. 13 s. 1.

⁷⁹ Srov. Tamtéž. r. 1935 č. 4 s. 14 – 18.

⁸⁰ Srov. Tamtéž. r. 1936 č. 2 s. 1 – 4.

⁸¹ Srov. Tamtéž. r. 1927 3-4. s. 6 - 7.

Velký eucharistický sjezd ke cti Nejsvětější svátosti byl ve dnech 13. - 15. srpna 1927. Jeho milost pan biskup a duchovenstvo svolal věřící lid jihočeský k účasti na tomto sjezdu se slovy volá tě náboženská zanícenost a vroucnost Tvých předků ke katolické víře. Ukaž, že jsi dědicem zbožnosti svých otců. Neboť Nejsvětější svátost je ústřední bod a živoucí střed katolické víry. Je to svátost Těla a Krve Ježíše Krista, těla vztaženého z Marie Panny, těla našeho vykoupení, ukřižovaného těla, s nímž na nebe vystoupil. A tak kdo věří v Nejsvětější svátost, věří v Ježíše Krista, Syna Božího pravého, v jeho vtělení, narození, smrt, vykoupení, nanebevstoupení, věří v Pannu Marii.⁸²

Program sjezdu: zahájení 13. srpna 1927 v biskupském kostele (katedrále svého Mikuláše) od čtyř hodin odpoledne, vyzváněním a vystavením Nejsvětější svátosti. Promluva pana biskupa, modlitba za nevěřící a odpadlíky, příležitost ke svaté zpovědi. Dne 14. a 15. srpna Pontifikální mše svaté v českobudějovických kostelech i venku na prostranství celebrowali duchovní podle rozpisu v programu. Společné svaté přijímání v kostelech podle rozpisu zvlášť pro jinochy a muže a dále dívky a ženy. Byly vydány brožury s podrobným programem, plakáty a pro účastníky sjezdu legitimace. Péčí pana biskupa byl tento sjezd zařazen do rámce mezinárodních eucharistických kongresů, jako český národní kongres. Biskup Bárta byl jmenován členem čestného předsednictva mezinárodního výboru pro pořádání světových eucharistických sjezdů. Toho roku také došlo k obnovení diplomatických styků se Svatým stolcem a novým nunciem byl jmenován Pietro Ciriaci.⁸³

V prosinci 1927 poslal pan biskup všem duchovním, organizátorům sjezdu děkovaný dopis, v němž vyjádřil poděkování za krásné uspořádání a vydařené provedení eucharistického sjezdu.⁸⁴ Děkoval všem za zdar sjezdu. Napsal, že eucharistický sjezd byl vpravdě veliký triumf víry, byl vroucím projevem víry v Ježíše Krista. „*Eucharistie jest sluncem naší bohoslužby, hlavní tepnou veškerého náboženského života*“.⁸⁵

„Milovaní, eucharistický sjezd podal důkaz hluboké víry a vroucího náboženského citění. Nejsvětější Svátost jako ustavičná nekrvavá oběť Nového Zákona má moc usmířit Boha a být milostí pro duši a tělo. Bůh touto obětí poskytuje milost, dar pokání a odpouští hříchy. Hříšník se může dotknout Boží milosti. Ve mši svaté máme

⁸² Srov. Tamtéž . r. 1927. s. 7 – 8.

⁸³ Srov. SOA, archivní fondy českobudějovického biskupského archivu složka Eucharistický kongres 1909 – 1937. Karton č. 1091.

⁸⁴ Srov. Tamtéž.

⁸⁵ Srov. *Acta Curiae Episcopalis Bohemo – Budvicensis* r. 1927 č. 17 – 18 s. 1 – 6.

*nevyčerpatelný poklad milosti. Poukazoval na vzrůstající nedostatek kněží, žádal, aby kněžím pomáhali, aby šířili Boží slovo především modlitbou. Dobrým příkladem, šířením dobrého tisku a účastí na katolické akci, aby život náboženský v našich osadách rozkvétal. Pak zavládne v naší zemi pokoj a mír. Pokoj Kristův v Kristově království.*⁸⁶

V roce 1928 zorganizoval pan biskup **Katolickou akci**, podle směrnic Papeže Pia XI. Zasadil se o kvalitní vyučování náboženství v obecních a měšťanských školách, které bylo povinné, jako za monarchie. Některé školy, ale trpěly a podporovaly odhlašování dětí z náboženství, což Bárta viděl velice nerad. Zastával názor, že zkušenost učí církve i katolickou akci, aby věrně a soustavně byla organizátorem výchovy rodin k hlubokému křesťanskému přesvědčení, aby trpělivě vedla věřící lid. Zakládáním křesťanských spolků vzdělávat děti a mládež a vést k víře. V každé farnosti jsou nevěřící a jinověrci ale i katolíci bývají nasáklí liberalismem nebo socialismem. Proto potřebuje doba nové formy laického apoštolátu a proto katolická akce. Důležité je spojení všech horlivých katolíků. Povzbuzoval věřící pro katolické nadšení a vznik farních výborů, aby povzbuzovali věřící ve víře, v konání svátostí a účastnili se kázání. Měli pečovat o křesťanský život v rodinách, udržovat místní křesťanské obyčeje, pečovat o mravní výchovu dětí a mládeže. Rozvíjet spolkový život.⁸⁷

Bárta ustanovil svatováclavský rok od 28. září 1928 - 28. září 1929. Dal vydat brožuru „*K trůnu dědice země*“, a jednu neděli v měsíci měli věnovat pobožnosti ke cti sv. Václava. Katolický lid děkuje Bohu, že mu dal na počátek dějin sv. Václava, dědice české země a vnuka sv. Ludmily. Věhlasného panovníka, který se stal vzorem křesťanského života a světlem víry, kterou nám přinesli slovanští apoštolové Cyril a Metoděj v roce 863.⁸⁸

4. 7 Spolkový a duchovní život

Spolkový, katolický a duchovní život se působením biskupa Bárty velmi rozvíjel. V roce 1936 inicioval pořádání setkání „*Dny katolického mládí*“, které potvrdilo, že v diecézi probíhá čilý duchovní život. Dny katolického mládí pořádali ve dnech 27. - 29. června 1936 v Českých Budějovicích. Organizátory setkání byly: Diecézní sdružení katolické mládeže, Jihočeská orelská župa Jana Valeriána Jirsíka a Diecézní sociální sdružení katolického studentstva. Dny Katolického mládí byly uspořádány pod

⁸⁶ Srov. Tamtéž. s. 5.

⁸⁷ Srov. *Acta Curiae Episcopalis Bohemo – Budvicensis* r. 1928 č. 2 – 5 s. 1 – 13.

⁸⁸ Srov. Tamtéž. r. 1928 č. 23 – 24 s. 1 – 5.

záštitou přítele mladých, našeho milovaného nejdůstojnějšího Dr. Šimona Bárty, biskupa českobudějovického. Jeho excelence pan biskup přijal v audienci členy předsednictva slavností Dny Katolického mládí. Přišli jej požádat, aby byly slavnosti prováděny pod jeho protektorátem na oslavu 150. výročí trvání českobudějovické diecéze. Pan biskup udělil předsednictvu apoštolské požehnání. Mladí katolíci chtěli před svým arcipastýřem manifestovat za Boha, církve a vlast.⁸⁹

Trápil se, že vypukly hrozné válečné události ve Španělsku, Rusku a jinde a vybízel k zamyšlení, příčiny viděl v odpadnutí od Boha. Hrozný a nebezpečný komunismus proniká z Ruska, kde vraždami věřícího lidu a kněží, bořením chrámů má být oslabeno a zničeno křesťanství. Všechna bída hmotná a mravní pochází z odpadu od Boha a Jeho syna Ježíše Krista. Prosil, aby se věřící přivinuli k Bohu, modlili se a chodili na mše svaté. Spása, je možná pouze v návratu k Bohu.⁹⁰

Opět vyzýval k počestnosti a mravnosti. Věřící mají chránit rodinný život a křesťanský život manželský, který je vázán na Boha a jeho svatou vůli. Naše povinnost je se mu klanět, řídit se jeho nejsvětější vůlí, jak nám ji zjevil. Pán povýšil manželství na svátost, má v sobě ráz posvátnosti a nerozlučitelnosti. Není dovoleno znesvěcovat, nevhodně žertovat a opovážlivě mluvit o manželství. Vyzývá manžele k zachování posvátnosti, věrnosti a nerozlučitelnosti. Mladé lidi vyzývá, aby žili čistě své mládí a odpovědně vstupovali do stavu manželského. Vyslovil se k pohromě, zármutku a obavám o budoucnost, které ovládly naši vlast po Mnichovu v roce 1938. Říkal, že víra nás učí, že jsme v ruce Boží vždy a všude, v štěstí i neštěstí. Nic se neděje bez jeho svaté vůle, bez jeho dopuštění. „*Na Tvé vůli, Pane, všechno spočívá a není, kdo by mohl Tvé vůli vzdorovati.*“⁹¹

Nabádal rodiče, aby vedli děti k Bohu, učili je modlit. Celá lidská společnost se musí vrátit k Bohu. Obrátit se, odložit hněv a začít nápravu u sebe, ujímejte se a pomáhejte ubohým, dávejte spravedlivou mzdu. Jen v Boží náruči je spása.⁹²

4. 8 Farní věstník pro Č. Budějovice a okolní oblasti

Biskup Bárta se snažil povznést duchovní úroveň své diecéze. Jednou z možností bylo vydávat časopis pro věřící veřejnost. Tak se zrodil **Farní věstník pro České Budějovice a okolí**. On sám mu na jeho cestu ke čtenářům popřál mnoho dobrého. Psal,

⁸⁹ Srov. *Farní Věstník pro Č. Budějovice a okolní osady* r. 1936 roč. 6 č. 6 s. 1 – 4.

⁹⁰ Srov. *Acta Curiae Episcopalis Bohemo – Budvicensis* r. 1937 č. 2 s. 1 – 4.

⁹¹ Srov. Tamtéž. r. 1938 č. 2 s. 1 – 4.

⁹² Srov. Tamtéž. r. 1939 č. 2 s. 1 – 3.

že mu svěřil velký a vznešený úkol, stát se pomocníkem a spolupracovníkem na vinici Páně. Přinášet do každého domu farních osad blaženou zvěst, evangelium Kristovo, které přináší Boží pokoj každé duši v rodině i v národu. Věstník má odpomoci od duchovního hladu, má vniknout všude, kde duše omyté svatým křtem jsou znamením Božích dítek a lidé se znamením sv. břimování, vojínů Kristových. Má vznešený úkol přinášet Kristovo poselství, poučovat ve svaté víře. Podávat zprávy z farních osad, aby dle Boží vůle tvořili jednu velkou křesťanskou rodinu. Jdi věstníku a přinášej všude Kristův pokoj a Boží vůli. Ať tě provází Boží požehnání.⁹³

V témže Farním věstníku píší o podnětu Jeho milosti nejdůstojnějšího pana biskupa, vyhlášení sbírky pro nezaměstnané. Charitní sbírky se ujaly ženy, které mezi sebou shromáždily na penězích asi 2400,- korun a také velké množství šatstva. Sám pan biskup věnoval do sbírky 5 000,- korun. Okamžitá pomoc byla rozdělena mezi potřebné a chudé.⁹⁴

Farní věstník se stal důležitým informátorem o různých událostech jižních Čech. Jeho tiskem 1. 1. 1933 vyšla výzva na obnovu varhan v katedrále sv. Mikuláše. Uváděli, že varhany jsou staré více než dvě stě čtyřicet let, jsou sešlé věkem a potřebují opravu v nákladu 60 tisíc korun. Pan biskup ustanovil výbor, který se obrátil na všechny lidi dobré vůle a žádal o příspěvek na obnovu varhan. Sdělovali, že v roce 1935 to bude 150. let, kdy se České Budějovice staly sídelním městem biskupským a farní kostel byl povýšen na katedrální. K výzvě se vedle biskupa Dr. Šimona Bárty připojil starosta Českých Budějovic JUDr. Albín Dlouhý a další význační představitelé města.⁹⁵

U příležitosti 50. výročí smrti svého předchůdce biskupa Jana Valeriána Jirsíka (23. února 1933) napsal, velká část lidu na jeho pohřbu byla svědectvím, že odešel veliký a vzácný pastýř, jež byl velmi milován a ctěn věřícími lidmi. Biskup Jirsík byl vpravdě veliký biskup a jeho památka trvá a bude trvat v požehnání. Výmluvné pomníky jeho činnosti, studentský seminář, české biskupské gymnázium, ústav pro hluchoněmé a česká dívčí škola sv. Josefa jsou ústavy, které s jeho přispěním přinesly požehnání církvi i vlasti. Doba jeho činnosti byla plná obtíží a nesnází. (1851-1883). Biskup Jirsík bojoval za práva církve a za práva českého národa, za obrodu diecéze. Pečoval, aby ze srdcí studující mládeže nebyla vyvracena víra. Ústavy, které založil,

⁹³ Srov. *Farní Věstník pro Č. Budějovice a okolní osady*, r. 1931 roč. I. č. 1. s. 1.

⁹⁴ Srov. Tamtéž. r. 1931 roč. 1. č. 1. s. 5.

⁹⁵ Srov. Tamtéž. r. 1933 roč. 3. č. 1 s. 1 – 5.

jsou památkou budoucím věkům a lidé stále budou s láskou vzpomínat na velikého biskupa Jana Valeriána.⁹⁶

Věstník informoval také o mohutné české pouti s nejdůstojnějším panem biskupem Dr. Bártou před oltářem Matičky Boží v Kájově. V neděli 8. října 1933 byl z Českých Budějovic vypraven zvláštní vlak s 1500 poutníky do Kájova. Na nádraží v Kájově je vítal P. Kácel, oplát Panny Marie. Průvod, v jeho čele šla mládež v národních krojích, kapela z Českých Budějovic a procesí z Křemže. Do posledního místečka se zaplnilo nádvoří kláštera. Bylo zde na 5000 věřících. Mši svatou sloužil pan biskup Bárta. Na řešení mravní a hmotné bídy vyslovil křesťanskou zásadu „*Miluj svého bližního jako sám sebe*“.⁹⁷

Věstník psal s nadšením o sedmdesátých narozeninách pana biskupa. Píší, že bylo velikou radostí pro věrné katolíky, že se stal biskupem. Úřad začal zastávat ve velmi smutné době, kdy na církve ze všech stran útočili, katolíci byli pronásledováni a říkalo se, kdo bude katolíkem, bude žebrákem. Také uvnitř církve hlodal rozkol vyvolaný odpadlými kněžími. Biskup Bárta s nesmírnou odvahou se ujímal biskupské berle. Přinesl pevný program, věrnost katolické církvi. Rozmanitou duchovní činností, skálopevnou vírou a s touhou povznést katolický život oslavil třináct let biskupování vzkříšením diecézního života. Vidíme, že ideály s nimiž překročil práh katedrály sv. Mikoláše se stávají skutkem. Pod jeho řízením se klérus i lid se obnovuje v církevním duchu a katolictví vstupuje doprostřed lidského života k upevnování a rozšíření Božího království. Biskup Bárta razí velkorysé programy, svým planoucím zápallem a iniciativou ve školství, v charitě, kultuře a veřejném životě oživuje katolictví na českém jihu. Dnešní zbožnost lidí je uvědomělá, eucharistická a aktivní. Na přání a vůli Svatého Otce organizuje biskup Bárta od roku 1926 v naší republice **Katolickou akci**, neustálá a soustavná náboženská obroda. Katolické spolky vzniklé ve farních osadách se organizačně připojily ke Katolické Akci a mají získávat laiky pro náboženský život a pro katolickou školu a charitu. Právem ho považujeme za biskupa Katolické Akce. Rozumíme jeho hlasu, že je hlasem Boží prozřetelnosti.⁹⁸

Farní věstník se věnuje v roce 1935 150. výročí založení českobudějovické diecéze. Pan biskup zde psal, že mezi dobré věci, které vykonal císař Josef II.

⁹⁶ Srov. Tamtéž. r. 1933 roč. 3. č. 1. s. 2.

⁹⁷ Srov. *Farní Věstník pro Č. Budějovice a okolní osady* r. 1933 roč. 3. č. 2. s. 5.

⁹⁸ Srov. Tamtéž. r. 1934 roč. 4. č. 11 s.1 – 5.

je zřízení naší diecéze, založením biskupství (1785) zde začal proudit svěží náboženský život. První biskupové nesli ovšem těžce jeho státní poručnictví. Pouta se poznenáhlu uvolnila v roce 1855, uzavřením konkordátu mezi církví a státem. Církev částečně získala svobodu. Náboženský život se rozproudil a zvrucněl. Ožily náboženské spolky. Nejsvětější svátost oltářní se vrucněji uctívala, svaté přijímání bylo častější. Konaly se eucharistické sjezdy a celostátní sjezd katolíků v Praze byl vyvrcholením náboženského života v naší drahé vlasti. „*Dědictví otců zachovej nám Pane - z cyrilometodějské písně, dá Bůh, že přes zuřivý odpor nepřátel víry, že naše svatováclavská víra pokvete a bude zárukou štěstí našeho drahého národa.*“⁹⁹

V jiném čísle Věstníku se píše o generální vizitaci a biřmování v Borovanech. Za krásného májového jitra dne 6. května 1935 vítala farní osada svého vrchního pastýře, pana biskupa Šimona Bárta. Přijel za hlaholu zvonů na zámecké nádvoří. Byl uvítán duchovenstvem, zástupci starostů a školními dětmi. Následovala mše svatá. Nejdůstojnější biskup promluvil otcovskými slovy na posílení a povzbuzení ke křesťanskému životu ke shromážděným věřícím. Školní dítky vyzkoušel z náboženství. Udělil svátost biřmování 126 biřmovancům. Prohlédl si kostel a škapulířskou kapli. Jeho návštěva se stala po třinácti letech pro celou farnost krásným svátkem a příležitostí osvědčit věrnost Kristově víře. Modleme se, aby otcovská slova Jeho biskupské milosti padla na dobrou půdu a přinesla mnohonásobný užitek. Kéž dobrotivý Bůh posiluje a dlouho zachová nám vrchního pastýře Šimona.¹⁰⁰

V Jindřichově Hradci pan biskup vykonal kanonickou a generální vizitaci a udělil svátost biřmování ve dnech 20. - 22. června 1923. Podruhé navštívil Jindřichův Hradec u příležitosti svěcení Národního domu 22. září 1929. Poslední návštěvu ve dnech 28. června - 1. července 1937 již nemohl vykonat osobně, zastupoval jej svěťící biskup Dr. Antonín Eltschkner z Prahy.¹⁰¹

5. Závěr života

V roce 1937 se českobudějovická diecéze rozšířila o Vitorazsko, ale již za rok v roce 1938, po mnichovském diktátu, se odtrhlo německé pohraničí a tak diecéze přišla o 134 farností se zhruba 210 kněžími a 258 tisíci věřícími. Svatý stolec nechtěl dělení diecéze provést a biskup Bárta měl jmenovat svého zmocněnce pro německé oblasti,

⁹⁹ Srov. *Farní Věstník pro Č. Budějovice a okolní osady r. 1935* roč. 5, č. 8 – 9 s. 1.

¹⁰⁰ Srov. *Tamtéž. r. 1935* roč. 5, č. 6 s. 85.

¹⁰¹ Srov. *Ohlas od Nežárky r. 1940* roč. 70 č. 19. s. 2 – 3.

ale německá strana toto nechtěla respektovat. A tak na přelomu let 1939/1940 papež Pius XII. rozhodl, že sudetské diecéze povedou rakouští a němečtí biskupové.¹⁰²

Ve svých posledních letech začal biskup Bárta churavět. P. Jaroslav Kadlec mu dělal ceremoniáře. Staral se o něho, sloužil mu ráno mši svatou, dělal společníka, četl breviář. Pan biskup nemohl chodit, špatně slyšel a neviděl. P. Kadlec se pohyboval v blízkosti pana biskupa dva roky. Poznal ho jako člověka hluboké víry a starostlivého otce diecéze. Měl hluboké a obsáhlé vědomosti. Výborně znal teologii, literaturu klasickou a českou, velikým koníčkem mu byla historie, zejména české církevní dějiny. Při kněžském svěcení v roce 1934 (P. Kadlec patřil k poslednímu ročníku, který pan biskup osobně světil) nám řekl „*Synáčkové, ve vás skládám všechny naděje, že duch živé víry zůstane na českém jihu zachován*“.¹⁰³

Z jiného článku je patrné, že když překročil sedmdesátý rok, začala se jeho obrovitá, pevná postava začala zachvívat a ohlásila se úporná nemoc. Lékaři nedokázali pomoci a on poslední dva roky věděl, že není naděje na uzdravení. Trpělivě snášel svou nemoc a klidně, bez bázně hovořil o své smrti, připraven, až Pán zavolá.¹⁰⁴

Nemoc pana biskupa ovlivnila i okupace. Biskupský úřad sledovalo gestapo. Hrozilo zatýkání. Kněz Karel Tomšů pobýval v té době v bezprostřední blízkosti pana biskupa a ve svém životopise uvedl toto svědectví:

„V roce 1936 jsem byl poslán jako mladý kněz na první místo do Veselí nad Lužnicí. Odtud jsem nastoupil také vojenskou službu a brzy po návratu jsem byl povolán, abych dělal jakéhosi ceremoniáře u nemocného biskupa Dra. Šimona Bárty. Moje služba spočívala v tom, že jsem pro něho sloužil v kapli mši svatou, potom jsem mu dělal společníka u stolu, četl breviář a jiné věci. Neviděl a nemohl chodit jako sedmdesátí

¹⁰² Srov. <http://www.katopedia.cz>

¹⁰³ Srov. Kadlec Jaroslav, *Českobudějovická diecéze*. České Budějovice : družení sv. J. Neumanna r. 1995 s. 40

Prof. ThDr. Jaroslav Kadlec se narodil 10. března 1911 v Dolní Cerkvi. V roce 1929 maturoval na Jirsíkově gymnáziu v Českých Budějovicích. Potom zde studoval bohosloví a v roce 1934 byl biskupem Bártou vysvěcen na kněze. Doktorát z teologie získal na Karlově univerzitě v Praze. Působil v pastoraci, přednášel o československých církevních dějinách. Působil jako kněz a historik se specializací na české církevní dějiny. Zemřel 3. ledna 2004 ve Staré Boleslavi.

¹⁰⁴ Srov. *Acta Curiae Episcopalis Bohemo – Budvicensis* r. 1940 č. 5- 6 s. 1 – 3

pětiletý stařec. Ostatní čas jsem trávil v kanceláři jako písař. Byl jsem v této službě nešťastný a od prvního okamžiku jsem toužil dostat se ven do veřejné duchovní správy. Gestapo telefonovalo a neustále hrozilo uvězněním. Za rok se mi to podařilo. Byl jsem stanoven kaplanem v Týně nad Vltavou. Pomohli mi Němci. Při jejich příchodu byl ustanoven zmocněncem také pro konsistoř, německý kanovník Neubauer. Rád jsem se z Českých Budějovic ztratil.“¹⁰⁵

Biskupské funkce za něho vykonávali od roku 1936 pražští světící biskupové dr. Antonín Eltschkner a dr. Johann Remiger. Správu diecéze měl na starosti kanovník, kancléř msgr. Jan Cais.¹⁰⁶

Těžká a zdlouhavá nemoc ukončila jeho život 2. května 1940 na svátek Nanebevstoupení Páně. Pohřebního obřadu se zúčastnilo velké množství věřících a kléru dne 7. května 1940 v Českých Budějovicích. S panem biskupem se loučily velké zástupy jihočeského lidu a vysocí církevní hodnostáři i kněží. Věřící vzdávali poslední hold milovanému pastýři, dojatě poklekávali u katafalku. Loučil se s ním sekretář Benda, také příbuzní pana biskupa, neteř paní Petrová, dcera bratra Františka a paní Cetlovská a paní Hrušková. U rakve svého pána se nebránil slzám jeho dlouholetý komorník František Bárta. Pohřeb celebroidal zástupce arcibiskupa pražského dr. Eltschkner, světící biskup pražský. Přítomni byli též biskup litoměřický dr. Weber, světící biskup pražský dr. Remiger, opat emauzský dr. Vykoukal a opat strahovský dr. Jarolímek. Katedrála sv. Mikuláše byla zavřena ohledně opravy. Zádušní mši sloužili v klášterním kostele Obětování Panny Marie. Zesnulého pana biskupa pochovali v městském hřbitově sv. Otýlie v Českých Budějovicích.¹⁰⁷

Šimon Bárta byl vskutku člověk na svém místě a i jeho současníci jej hodnotili v superlativech. V dobovém tisku, v Jihočeské jednotě, napsali u příležitosti jeho narozenin dne 27. října 1939 mimo jiné toto: „Šimon Bárta je muž energického slova a činu, ale neobyčejně skromný a nechce oslavovat osobní zásluhy. Věřící na něho myslí v úctě a lásce, v důvěře a vděčnosti na věrného a oddaného syna svého kraje. Je muž

¹⁰⁵ Weis Martin, *Výuka náboženství v letech 1899 – 1989*. Košice: Seminár sv. K. Boromejského r. 2007. s. 51.

¹⁰⁶ Srov. Milan M. Buden *Encyklopedie Českých a Moravských sídelních biskupů*. Praha: Nakladatelství Logik s.r.o. 2000. s. 16 – 17.

¹⁰⁷ Srov. SOkA České Budějovice, Farní úřad Žimutice Pamětní kniha 1837 – 1945 č. 1.

modlitby a výchovatelské práce v studentském semináři a učitelské a katechetské práce v gymnáziích. Imponuje studentům jedinečnou kulturou ducha a vzácností charakteru. Studenti se k němu hlásí s nejhlubší úctou. Je nesmazatelný v paměti, vysoká, jasná a mužná postava a neobyčejná duševní svěžest. Stal se biskupem v době, kdy jednota katolické církve je otřesena odštěpnými proudy a oficiálními představiteli státu přehlížena. Bylo mu to líto, bolelo to, ale byl trpělivý a vytrvale pracoval v duchu hodnot, kterým věřil. Dožil se, že se lid vrátil a vrací ke katolickým hodnotám. Je ctnostný ve víře, bezúhonný, znalý českých dějin a literatury i umění. Sžil se svým lidem a ve velkém otcovském srdci obětuje za svůj lid modlitby. Choroba ho sklíčuje a omezuje v pohybu, ale on vše trpělivě přijímá. Bože zachovej nám ho a žehnej mu šťastná léta. “¹⁰⁸

Po smrti biskupa Bárty spravoval diecézi kapitulní vikář Msgre Jan Cais, jen od podzimu 1944 do května 1945, kdy byl ve vězení gestapa, jej vystřídal kapitulní probošt Msgre Karel Boček. Svatý stolec určil za nástupce biskupa Bárty pražského světícího biskupa Dr. Antonína Eltschknera, avšak německá vláda projevila se jmenováním nesouhlas. Vláda podala žádost, aby do českobudějovické diecéze byl jmenován německý biskup nebo alespoň biskup německého původu. Záležitost byla svěřena komisi Posvátné kongregace pro zvláštní církevní záležitosti. Ta rozhodla 31. října 1940 na plenárním zasedání neustupovat před nátlakem německé vlády a trvat na učiněném jmenování. Stupňovalo se napětí, situace se vyostřila, obě strany trvaly na svých názorech. Nový biskup mohl být tak jmenován až po skončení války. Stal se jím v roce 1947 dosavadní profesor z Teologické fakulty v Olomouci Prof Dr. Josef Hlouch.¹⁰⁹

¹⁰⁸ *Jihočeská Jednota* r. 1939 č. 78 s. 1 – 2.

¹⁰⁹ Srov. Weis Martin, *Výuka náboženství v letech 1899 – 1989*. Košice : Seminár sv. K. Boromejského r. 2007. s. 50 – 65.

6. Závěr

Cílem bakalářské práce bylo zpracovat portrét biskupa Šimona Bárty. K práci jsem použila a prostudovala archivní materiály, které podávají ucelené informace nebo se pouze zmiňují o životě Dr. Šimona Bárty. Rovněž našla a seznámila se s obsahem literárních děl autorů o něm píšících.

Při studiu získaných materiálů jsem se opětovně přesvědčovala, že jeho životní pouť měla nějaký, zvláštní, vyšší cíl. Neboť, přišel na svět v nelehké době do prostých poměrů venkovské rodiny a přesto, jako by zázrakem, již v útlém školním věku projevil veliké nadání a touhu po vzdělání. Na přímluvu svých učitelů ho ovdovělá maminka dala studovat do Českých Budějovic na gymnázium. Když byl ve druhém ročníku, maminka mu zemřela a on zásluhou svého strýce a tety mohl dále studovat a s vyznamenáním odmaturovat. Jako vynikající student dostal příležitost studovat v Římě. Po pěti letech úspěšných studií teologie byl v Římě vysvěcen na kněze. Jako neomysta krátce působil v pastoraci co by kaplan v Sedlici u Blatné. Jeho životní pouť se však ubírala jinak, složil katechetské zkoušky, které ho přivedly na téměř třicetiletou životní cestu práci pedagoga, k práci středoškolského profesora náboženství. Odtud místo, aby se odebral na odpočinek, přijal výzvu a stal se biskupem. S pokorou, láskou a s Boží pomocí téměř dvacet let spravoval biskupský stolec, jako v pořadí osmý biskup českobudějovické diecéze.

Úkolem práce bylo především zjistit, jaký byl jako pastýř. Jeho pastýřská práce se odvíjela ve dvou stěžejních etapách. První etapa, v mladším věku, kdy působil a nádherným způsobem naplnil a povznesl práci katolického duchovního a pedagoga. Svým charismatem, svými vědomostmi a především nezaměnitelným přístupem si získal u studentů prestiž, vážnost a především jejich mladá a dychtivá srdce. Starostlivý vychovatel a učitel náboženství přivedl svou citlivou duší na cestu víry několik generací gymnaziálních studentů, kteří si získané vědomosti, víru a morální hodnoty přinášeli do svých životů.

Druhá etapa, pastýřská práce českobudějovického biskupa, byla velkou a náročnou výzvou se silnou potřebou sebezapření a s naprostou důvěrou v Boží pomoc. Diecéze a celá vlast se nacházela v naprosto zběsilé proticírkevní a protikatolické atmosféře. Ujímal se vedení diecéze v napjaté době a za značně pohnutých okolností.

Prozíravost, pokora a bezvýhradné spolehnutí se na Boží prozřetelnost vedly jeho první kroky v biskupském úřadě.

„Hřešil bych na spáse své duše, kdybych sv. Otce neposlechl. Spoléhám na Boží pomoc a horlivé bratry kněze, kteří mi umožní, abych unesl břímě svého povolání.“¹¹⁰

A opět svým charismatem, svým příkladným morálním životem plným křesťanských ctností vedl svěřený lid. Povzbuzoval, vedl a vychovával svůj lid. Jeho vznešený cíl, být dobrým katolickým biskupem, zasloužit se o obnovu náboženské horlivosti ke cti a slávě Boží a ke spáse nesmrtelných duší, se mu podařilo zcela jistě naplnit. Povznesl duchovní úroveň diecéze, skálopevnou vírou a planoucím zápallem obnovil katolictví, obnovil aktivní zbožnost lidu. Katolicismus díky němu opět vstoupil doprostřed lidského života, do života v rodinách a celých farnostech. Zasadil se o zakládání katolických spolků, aby se věřící povzbuzovali ve víře, aby pečovali o mravní výchovu dětí a mládeže, aby se tak šířilo Boží slovo a náboženský život rozkvétal.

Šimon Bárta vskutku naplnil svůj láskyplný život jednou velkou službou Bohu a lidem. Byl výraznou osobností své doby, přelomu 19. a 20. století, která ovlivnila život katolické církve a věřících na jihu Čech, a která by neměla upadnout v zapomnění.

Jeho pedagogický, filosofický a především pastorační přínos pro povznesení lidské společnosti by zasloužil hlubší a časově rozsáhlejší historickou a badatelskou studii.

¹¹⁰ http://www.farnost-olesnice.cz/text_kronika_1900-1999.html

Seznam použitých zdrojů

Literatura

Bezdiček Josef, *25leté jubileum Papežské koleje Nepomucena v Římě*. 1. vydání. Roma : Via Concordia r. 1954. ISBN nevedeno

Borový Klement, *Národní dům český v Římě*. 1. vydání. Praha: Svatojánské dědictví r. 1874. ISBN nevedeno

Buden Milan M., *Encyklopedie českých a moravských sídelních biskupů*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Logik s. r. o. r. 2000. ISBN 80 – 902811 – 0 – 9

Hanuš Jiří, *Malý slovník osobností českého katolicismu 20. století s antologií textů*. 1. Vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury r. 2005. ISBN 80 – 7325 – 029 – 2.

Kadlec Jaroslav, *Českobudějovická diecéze*. 1. vydání. České Budějovice: Sdružení sv. Jana Neumanna r. 1995. ISBN 80 – 901602 – 3 – 9

Kadlec Jaroslav, *Jan Valerián Jirsík*. 1. vydání. České Budějovice: Sdružení sv. Jana Neumanna r. 1993. ISBN 80 – 901 602 – 0 – 4.

Kolísek Alois, *Některé vzpomínky na českou vlast v Itálii*. 1. vydání. Hodonín: A. Kolísek r. 1900. ISBN nevedeno

Marek Pavel, *Český katolicismus 1890-1914*, 1. vydání. Olomouc - Rosice r. 2003. ISBN 80-86200-76-0,

Polc Jaroslav Václav, *Od poutního domu k papežské koleji*. 1. vydání. Roma: Nepomuceum r. 1994. ISBN nevedeno

Tumpach Josef, Podlaha Antonín, *Český slovník bohovědný*. 1. Vydání. Praha: Cyrillo – Methodějská knihtiskárna a nakladatelství V. Kotrba r. 1912. ISBN nevedeno

Vaněk František Bernard, *Na krásné samotě*. 7. vydání. Praha: Nakladatelství Vyšehrad r. 1973. ISBN nevedeno

Vaněk František Bernard, *Vlaštovky se vracejí*. 1. vydání. Praha: Československý Kompas r. 1946. ISBN nevedeno

Vrátný Karel, *Vzpomínky z prvních let české koleje v Římě*. 1. Vydání. Praha: K. Vrátný r. 1928. ISBN nevedeno

Weis Martin, *Výuka náboženství v letech 1899 – 1989 jako ukazatel státu a katolické církve se zřetelem na českobudějovickou diecézi*. 1. vydání. Košice: Seminár sv. Karola Boromejského r. 2007. ISBN 978 – 80 – 89138 – 81 – 4.

Periodika

1868 – 1928: *Šedesát let Jirsíkova gymnasia v Č. Budějovicích*, 1928.

Acta Curiae Episcopalis Bohemo – Budvicensis rok 1922 – 1940.

Časopis katolického duchovenstva rok 1890, 1905 – 1907, 1921.

Skalický Karel, *Tradice teologického studia v Českých Budějovicích. Deset let Teologické fakulty Jihočeské univerzity*, 2001.

Farní Věstník pro Č. Budějovice a okolní osady rok 1931 - 1938.

Katolické listy – Neděle rok 1898 – 1900.

Kazatelna rok 1902 – 1910.

Za mrtvým biskupem... Jihočeská Jednota, 1940 roč. 2, č. 34.

Jihočeské ohlasy, 1910 – 1913.

Peroutka František, *Za Jeho Ex. Dr. Šimonem Bártou, biskupem českobudějovickým. Museum, časopis slovanských bohoslovců*, 1940, roč. 71.

Dr. H.c. Šimon Bárta, biskup budějovický. *Ohlas od Nežárky*, 1940, roč. 70, č. 19.

Ordinariátní listy, 1871 – 1921.

Weis Martin, Karel Statečný 1890 – 1924. *Studia Theologica*, 2012 roč. 14, č. 2.

Ročenka Matice Křemešnické, 1939, 1943.

Weis Martin, *Českobudějovický biskup Bárta – pilíř katolické tradice na jihu Čech. Verba Theologica*, 2007, roč. 6, č. 1.

Jílek, *Vltavotýnské vzpomínalo svého rodáka biskupa Šim. Bárty. Vltavské proudy*, 1941. roč. 19, č. 6.

Vychovatel, 1904 – 1908.

Výroční zpráva c. k. českého gymnasia v Budějovicích za školní rok... 1893 – 1921.

Výroční zpráva vyššího gymnasia v Pelhřimově za školní rok... 1893 – 1908.

Novák Josef, *Katecheta, K sedmdesátinám J. Exc. Biskupa budějovického ThDra Šimona Bárty. Život, časopis pro veřejné otázky současnosti, náboženství, kultury a politiku*, 1934, roč. 16.

Archivní prameny

Státní oblastní archiv v Třeboni - Biskupský archiv karton 5, 592,699, 952, 957, 958, 1091,1696.

Biskupský kněžský seminář a diecézní institut – karton 2, 3, 20.

Okresní archiv v Českých Budějovicích, Farní úřad Žimutice inv. č. 1, 19, 40, 74,81,116.

Pamětní kniha – školní kronika 1869 – 1938 kniha 6.

Okresní archiv v Pelhřimově, Kronika Farní úřad Křemešník r. 1881 – 1937 karton 536.

Volební a správní záležitosti města Pelhřimov karton 104.

<http://www.digi.ceskearchivy.cz>

Elektronické zdroje

<http://www.domazlice.info>

<http://www.farnost-olesnice.cz>

<http://www.farnostctyrak.sdb.cz>

<http://www.chlum-ut.cz>

<http://www.katopedia.cz>

<http://www.klasteryssibrod.cz>

<http://www.kohoutikriz.org>

<http://www.prazskyhradarchiv.cz>

<http://www.ustrcr.cz>

<http://www.velenice.cz>

Seznam příloh

- Příloha I. Výtah z prvního Pastýřského listu.
- Příloha II. Přehled z činností biskupa Bárty.
- Příloha III. Biskup Bárta a jeho osobní znak.
- Příloha IV. Jmenovací listina Šimona Bárty biskupem podepsaná papežem Benediktem XV.
- Příloha V. Šimon Bárta v Pehřimově v se zastupiteli v biskupské zahradě.
- Příloha VI. Th.Dr. Šimon Bárta r. 1936.
- Příloha VII. Jmenování Šimona Bárty čestným doktorem filosofie a teologie v r. 1924.
- Příloha VIII. Blahopřání k 70. narozeninám Bárty od radních města Sedlice u Blatné.
- Příloha IX. Bývalá škola na Křemešníku, dům pro Matici Křemešnickou.

Přílohy

Příloha I.

První Pastýřský list:

„Nejmilejší,

Pozdravuji Vás poprvé ze stolce biskupského jako Váš pastýř. V Boha skládám všechnu svou naději a v jeho pomoc důvěřuji. Ujímám se vedení diecéze a slavnostně osvědčuji, že chci být dobrým katolickým biskupem. Jediným mým cílem bude čest a sláva Boží a spása nesmrtelných duší. Láska Kristova mě vede, abych podle jeho příkladu svůj život věnoval za lid mi svěřený. Dnes zachvátila lidstvo velká hrozba, která jej přivádí na pokraj záhuby. Lidé odpadají od Boha a jednorozeného jeho Syna Ježíše Krista, prostředníka mezi Bohem a lidmi. Katolická víra učinila naši vlast velikou a slavnou mezi jinými národy. Naši předkové žili podle křesťanských ctností a za víru život obětovali jako svatý kníže a dědic náš Václav, sv. Ludmila, matka národa, velký vzor biskupů sv. Vojtěch, náš jihočeský rodák sv. Jan Nepomucký. Víru dnes mnozí považují za bezcennou, matku svou katolickou církev opouštějí. Zneuctívají a loupi křesťanské chrámy, kácejí rouhavě sochy Panny Marie, matky Boží a sochy svatých. Bůh byl vypuzen z mnoha rodin. Je snad lidstvo bez oblažující křesťanské víry lepší, mravnější, ctnostnější a blaženější? Naopak z rodin zmizela spokojenost, štěstí a neušlechtilější způsob života. Stůjte pevně ve své víře. Važte si svátosti manželství. Rodiče vychovávejte své děti v Boží bázni, učte je od útlého mládí poznávat Boha, modlit se a varovat před hříchem. Modlete se pokorně k Bohu, aby vyslyšel Vaše prosby pro zásluhy jednorozeného Syna Ježíše Krista, prostě o přímlovu Matičku Boží, Pannu Marii a jejího snoubence sv. Josefa, abychom stáli věrně při Kristově korouhvi-nejčistší, nejmocnější, nejúctyhodnější. Objímám Vás a udílím biskupské požehnání.“¹¹¹(Výtah z pastýřského listu z 20. února 1921).

¹¹¹ Ordinariátní list Č. Budějovické diecéze r. 1921 č. 6 – 7. s. 21 – 26.

Přehled z činností biskupa Bárty

24. února 1921 – Pohřeb královéhradeckého biskupa ThDr. Josefa Doubravy.

„Byl pochován na hřbitově v Pouchově do vlastní hrobky za přítomnosti pěti biskupů. Účastnili se: pražský arcibiskup ThDr. František Kordač, biskup litoměřický Josef Gross, biskup budějovický Šimon Bárta, světitel biskup pražský dr. Frind a biskup královéhradecký Karel Kašpar.“¹¹²

Rok 1921 - Audience na Pražském hradě

„Nově zvolený českobudějovický biskup Šimon Bárta byl pozván na audienci do Prahy k panu presidentovi T. G. Masarykovi.“¹¹³

6. února 1924 – Pohřeb matky představené Marie Magdalény Šebestové

„J. M. pan biskup celebrou pohřbil ctihodné matky představené Marie Magdalény Šebestové na hřbitově v Mladém u Českých Budějovic.“¹¹⁴

4. června 1925 – Benedikce opata

„Církevní potvrzení vyšebrodského opata Tecelina Josefa Jaksche na prosbu generálního opata provedl budějovický biskup Bárta. Biskup ocenil jeho milé vystupování a zásluhy na klidném soužití obou národností v okolí kláštera.“¹¹⁵

Rok 1926 - Eucharistické sjezdy ve městech Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Soběslav, Sušice, Třeboň.

Na pondělí svatodušní dne 24. května 1926 pořádám byl v Českém Krumlově krajský eucharistický sjezd jako příprava na diecézní eucharistický kongres v Čes. Budějovicích r. 1927 a sice pro 4 vikariáty (česko-krumlovský, vyšebrodský, hornoplánský a kaplický). Sjezdu se zúčastnili věřící v hojném počtu až z Č. Budějovic, Jindřichohradecka a Vimperska.

J. M. pan biskup se zúčastnil velkolepého eucharistického sjezdu v Sušici, který vyjádřil pevnou víru katolického lidu Pošumaví. Byly vypraveny zvláštní vlaky, které přivezli na pět tisíc poutníků.¹¹⁶

9. června 1927 – Svátost biřmování

„Ve farnosti Hosín se konalo svaté biřmování za účasti biskupa Šimona Bárty z Českých Budějovic. Biřmování se účastnilo 200 biřmovanců. Jedním z biřmovaných byl i můj děd František Brašnička. „Bisk. gen. visitace vykonána dne 9. června 1927 za krásného počasí biskupem dr. Šimonem Bártou k úplné spokojenosti.“¹¹⁷

¹¹² Časopis katolického duchovenstva r. 1921 č. 3 – 4. s. 6

¹¹³ <http://www.prazskyhradarchiv.cz/archivkpr/download.cfm?file=files>, Karton 2 inv. č. 160.

¹¹⁴ Martin Weis, *Výuka náboženství v letech 1899 – 1989*. Košice: Seminar sv. Karola Boromejského. 2007. s. 29.

¹¹⁵ <http://www.klastervyssibrod.cz>

¹¹⁶ *Strov. Acta Curiae Episcopalis Bohemo – Budvicensis* r.1926, č. 30 – 31 s. 1 – 122.

¹¹⁷ Farní kronika církve římskokatolické v Hosíně 1835 – 1950. Rodinný archiv.

16 - 19. června 1927 Eucharistický sjezd v Domažlicích

*Na nádraží slavnostně uvítali pana biskupa. Konala se slavná mše svatá. Také po školní mši svatě přijímání školních chlapců v klášterním kostele. Svaté přijímání děvčat se konalo při školní mši v děkanském kostele. Ve slavnostním průvodu bylo asi šest tisíc věřících.*¹¹⁸

13. - 15. srpna 1927 Eucharistický kongres

*„Biskup Šimon Bárta, českobudějovický biskup usprádal ve výše uvedených dnech slavný eucharistický kongres, kterého se zúčastnilo na dvacet tisíc věřících. Korunou kongresu byl průvod s více než patnácti tisíci věřícími v závěrečný den 15. srpna 1927. Z Olešnice se zúčastnilo kongresu 38 věřících.“*¹¹⁹

30. května - 2. června 1929 Eucharistický sjezd pro vikariáty Tábořský a Jistebnický

*Pan biskup provedl generální visitace v Táboře, kde se konal eucharistický sjezd. V průvodu bylo přes šest tisíc věřících, je svědectvím, že lidé zůstali věrni svému Bohu a jeho církvi.*¹²⁰

11. června 1929 Svátost biřmování v Chlumu u Třeboně

*„Návštěva Chlumu u Třeboně. V chlumeckém kostele proběhla biskupská visitace a svátost biřmování, které provedl Dr. Šimon Bárta.“*¹²¹

25. dubna 1932 Svátost biřmování v Domažlicích

*„Českobudějovický biskup Šimon Bárta navštívil Domažlice, obyvatelstvem byl vřele přivítán. Vykonal v Domažlicích a okolních farnostech svátost biřmování. Navštívil školy a také vykonal návštěvu na radnici. Od starosty dostal na památku výtisk Jindřichova Chodského zpěvníku.“*¹²²

24. - 28. září 1932 Eucharistický sjezd v Pelhřimově

*Byl velice významným kongresem. Město vzdal hold svému panu biskupovi. Slavnostně jej uvítal starosta Josef Hrubant z něhož sálala synovská láska a oddanost. Konala se slavná mše svatá za účasti více než osmi tisíc věřících. „Bylo to nevidané, co ani starci nejsou pamětníky.“ Sedmdesát kněží se svým biskupem – vojsko vítěze lidských srdcí.*¹²³

15. října 1933 – Svěcení kaple na Křížové hoře u Českého Krumlova

Biskup Šimon Bárta za účasti rodiny Schwarzenberků nově vysvětil, po důkladné obnově tuto kapli, která se stala vlastnictvím Terezie Schwarzenberkové v roce 1928. Kapli Bolestné Panny Marie nechal postavit v letech 1709- 1710 majitel panství a zámku, zbožný Jan Kristián z Eggenbergu. Kaple sloužila k modlitbám a rozjímání zbožných lidí a ti ji také věnovali řadu drahocenných předmětů, ale později byla

¹¹⁸Srov. Acta Curiae Episcopalis Bohemo – Budvicensis r. 1927 č. 3 – 4 s. 69 – 70.

¹¹⁹http://www.farnost-olesnice.cz/text_kronika_1900-1999.html

¹²⁰Srov. Acta Curiae Episcopalis Bohemo – Budvicensis r. 1929 č. 1 – 2 s. 70 – 71.

¹²¹http://www.chlum-ut.cz/historie_mestyse/d-53/p1=60

¹²²http://www.domazlice.info/user_data/zpravodajstvi/obrazky/File/zpravodaj/zpr-duben1

¹²³Srov. Acta Curiae Episcopalis Bohemo – Budvicensis r. 1932 č. 5. s. 58 – 59.

prodána soukromé osobě. Díky Terezii Schwarzenberkové byla její činnost obnovena a konaly se zde poutě na svátek Povýšení sv. Kříže.¹²⁴

17. března 1934 – Novokněžské svěcení

Jedno z posledních kněžských svěcení seminaristů vykonal biskup Bárta osobně. Mimo jiné vysvětil na kněze Jaroslava Kadlece a Josefa Hlavničku, kteří později byli jmenováni profesory v českobudějovickém semináři. „Synáčkové, ve vás skládám všechnu naději, že duch živé víry zůstane na českém jihu zachován“. ThDr. Jaroslav Kadlec zde působil jako profesor církevních dějin a ThDr. Josef Hlavnička jako profesor morální teologie.¹²⁵

Rok 1934 – Stavba kostela svatého Vojtěcha ve Čtyřech Dvorech

„Zásluhu na postavení kostela měl hlavně otec biskup Šimon Bárta a prelát Dr. Antonín Melka.“¹²⁶

10. května 1935 Biřmování v Olešnici

„Jeho milost pan biskup Šimon Bárta zavítal na vizitaci do Olešnice. Vítali ho jezdci na koních u Božích muk, kde byla slavnostní brána. Přivítali ho družičky a starosta obce. Pan biskup byl dojat, poděkoval za vřelé přivítání. Po slavné mši svaté uděloval plnomocné odpustky, zkoušel děti z náboženství a uděloval Svátost biřmování 157 biřmovancům.“¹²⁷

Rok 1935 – jmenování děkana Tomáše Beránka

„V tomto roce biskup Šimon Bárta jmenoval děkanem ve Vodňanech Mons. Tomáše Beránka. A v roce 1939 jej jmenoval vodňanským vikářem.“¹²⁸

16. června 1935 – Posvěcení základního kamene nového kostela v Českých Velenicích.

„Patronát nad nově založeným kostelem převzal českobudějovický biskup Šimon Bárta. Kostel byl zasvěcen Anežce České (v té době ještě nebyla kanonizovaná) a biskup Bárta získal od papeže Pia XI. zvláštní povolení zasvětit kostel tehdy blahoslavené Anežce České. Byla to velice výjimečná událost, která svědčí o velké prestiži pana biskupa. O stavbu kostela se velmi zasloužil kanovník F. J. Kroiher, děkan v Ledenicích, který také kostel 22. prosince 1935 slavnostně světil.“¹²⁹

¹²⁴ Srov. <http://www.digi.ceskearchivy.cz>, Tradice- věstník Svazu českých úředníků a zřízenců knížete ze Schwarzenberku v Č. Budějovicích r. 1934 – 1936. s. 7

¹²⁵ Srov. Jaroslav Kadlec, *Českobudějovická diecéze*. České Budějovice: Sdružení sv. J. Neumanna r. 1995. s. 40.

¹²⁶ <http://www.farnostctyrak.sdb.cz/>

¹²⁷ http://www.farnost-olesnice.cz/text_kronika_1900-1999.html

¹²⁸ <http://www.ustrcr.cz/>

¹²⁹ <http://www.velenice.cz/>

Rok 1936 – Návštěvy v diecézi

„Biskup Šimon Bárta navštívil v tomto roce jižní část své diecéze Kájov a Hořice. Na hořické pašijové hry zavítal biskup Šimon Bárta spolu s československým ministrem informací Erwinem Zajičkem.“¹³⁰

16. března 1939 – Padesát let kněžství

„Dr. Šimon Bárta toho dne oslavil padesát let od svého vysvěcení na kněze. Padesátý rok v lidském životě je oslavován jako milostný a padesát roků kněžství je velikou vzácností. Bůh jej obdaroval velkou vzácností, z jeho jubilea těží věřící celé diecéze, je pro věřící jedinečným vzorem pastýř.“¹³¹

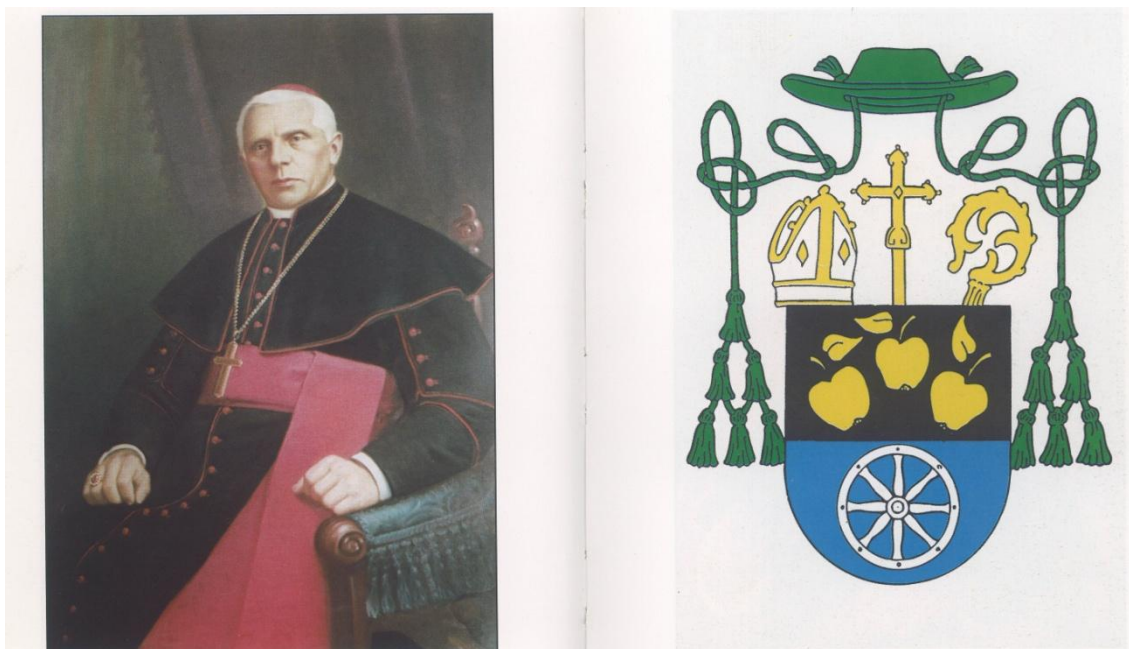
2. května 1940 – J. M. pan biskup zemřel

„Zemřel po dlouhé a strastiplné nemoci, neprojevil ani slůvka nelibosti, nezmínil se o bolestech, přijal svůj kříž s pravou křesťanskou pokorou, odevzdal se do Boží vůle. V posledních týdnech mu jeho organismus vypověděl službu, trpělivě čekal, až Pán nad životem a smrtí zavolá. V den Kristova na nebe vstoupení vzal Kristus na nebe i jeho duši. Bylo to ve tři hodiny odpoledne. Dne 7. května 1940 měl slavný pohřeb na hřbitově sv. Otýlie.“¹³²

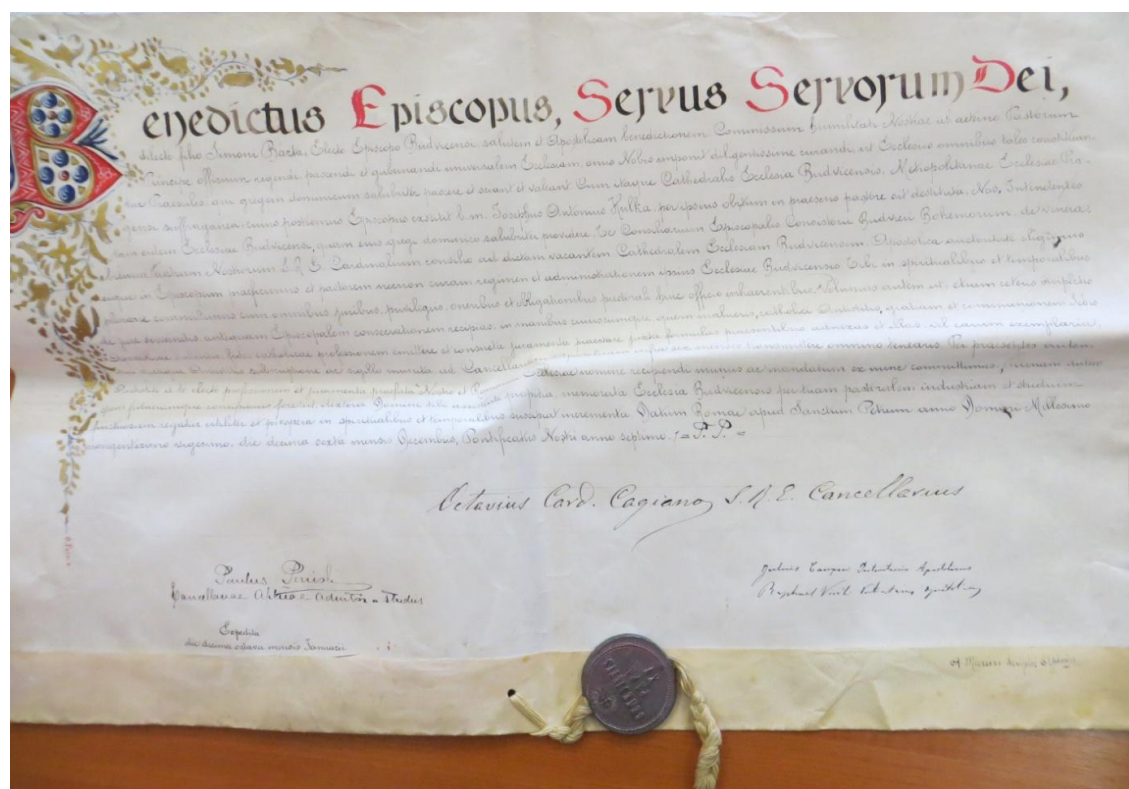
¹³⁰ <http://www.kohoutikriz.org/>

¹³¹ http://www.farnost-olesnice.cz/text_kronika_1900-1999.html

¹³² http://www.farnost-olesnice.cz/text_kronika_1900-1999.html

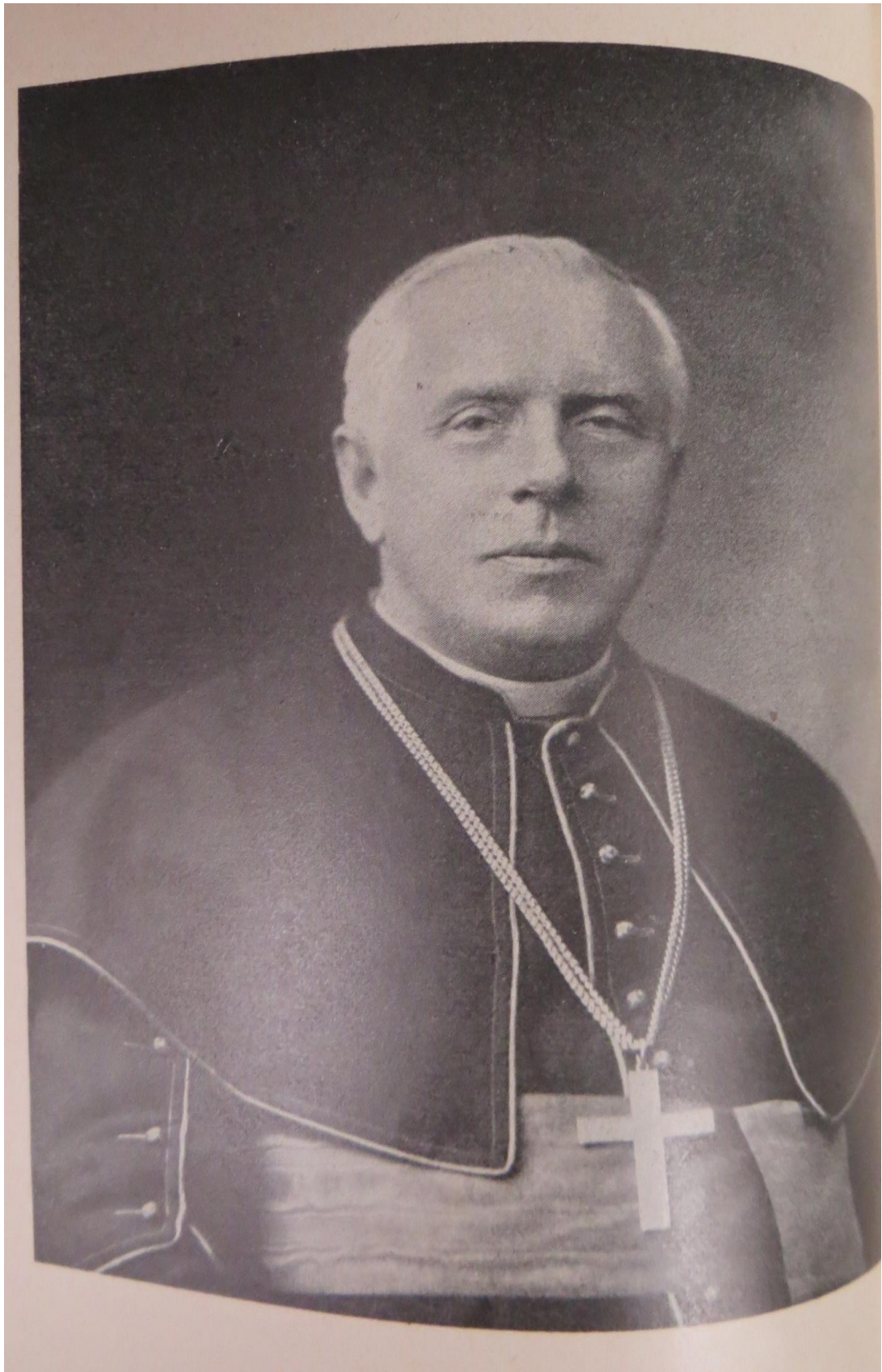
Příloha č. III. Biskup Šimon Bárta a jeho osobní znak. (Jaroslav Kadlec- Českobudějovická diecéze)

Příloha č. IV. Jmenovací listina Šimona Bárty biskupem podepsaná papežem Bendiktem XV. (Archiv Třeboň)

Příloha č. V. Šimon Bárta se zastupiteli v Pelřimově u „chaloupky“ v Biskupské zahradě. (F. B. Vaněk – Vlaštovky se vrací)

Příloha VI. Th. Dr. Šimon Bárta r. 1936 (Dr. L. Franěk – Klokoty jihočeské poutní místo u Tábora)

ACADEMIA PRAGENSIS S. THOMAE AQUINATIS.

Angelici doctoris rationem, doctrinam atque principia pertractanda, eaque sancte tenenda, sibi proposuit Academia Pragensis S. Thomae. Cum abunde sit nota sollertia nec non diligentia, quas adhibuit usque modo Reverendissimus ac Illustrissimus Dominus

Simon Barta,

Episcopus Andriensis, t. d. pl.

ad philosophiam et theologiam Doctoris communis cognoscendam eamque illustrandam, assumptus est quae membrum eiusdem Academiae Pragensis S. Thomae Aquinatis *activum*, cum omnibus iuribus, prout in statutis hic acclusis indicantur.

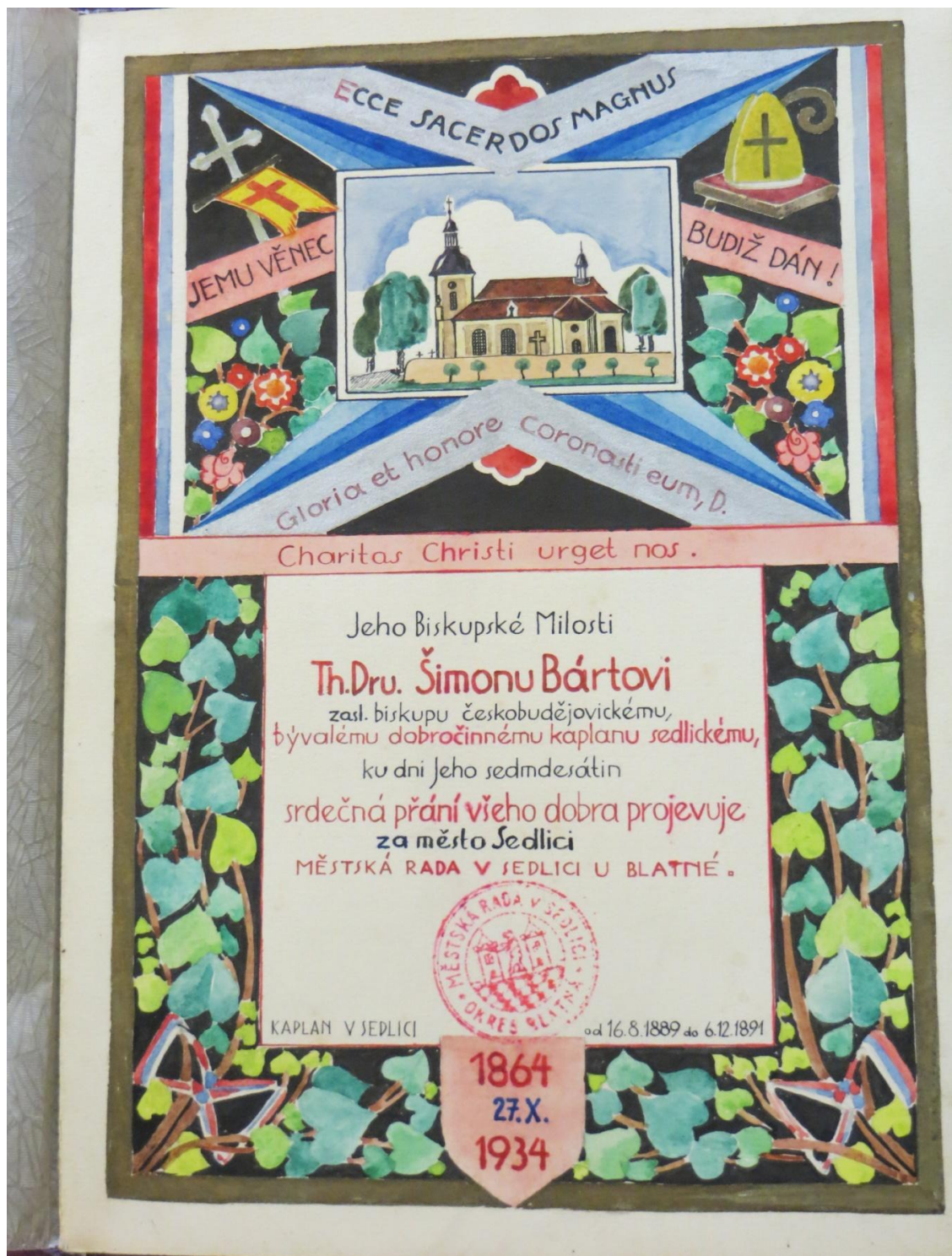
In huius rei fidem diploma praesens exhibetur.

Datum Pragae die *7. Junii 1924.*

Franciscus Korolac,
Archiepiscopus Pragensis,
Academiae S. Thomae Aquinatis praeses.

Mentoures Bodale
vicepraeses.

Dr. Franciscus Stejnal,
a secretis.

Příloha č. VIII. Blahopřání k 70. narozeninám od radních města Sedlice u Blatné (Archiv Třeboň)

Příloha č. IX. Bývalá škola na Křemešníku. Sídlo pro Matici Křemešnickou.(vlastní foto)

Abstrakt

Brašničková, I. *Pastorační aktivity Šimona Barty*. České Budějovice 2014. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra teologických věd. Vedoucí práce prof. PaedDr. ThLic. Martin Weis, Th.D.

Klíčová slova : Šimon Bárta, osmý českobudějovický biskup, doba první republiky, pastýřské listy, pastorační činnost, výuka na gymnáziu v Pelhřimově a v Českých Budějovicích.

Bakalářská práce zachycuje život Šimona Barty chronologicky od narození, přes studia v Českých Budějovicích a v Římě. Jeho učitelské působení na gymnáziu v Pelhřimově a v Českých Budějovicích. Dále popisuje působení Šimona Barty v biskupském úřadu až do jeho smrti. Práce pojednává o jeho životním příběhu a pastýřské činnosti biskupa v meziválečném období.

Abstract

Brašničková, I. *Pastoral activities of Šimon Bárta*. České Budějovice 2014. Bachelor work. University of South Bohemia in České Budějovice, Faculty of theology, Department of theological science. Advisor prof. PaDr. ThLic.Martin Weis, Th.D.

Key words: Šimon Bárta, The eight bishop of České Budějovice, era of the First republic, pastoral papers, pastoral activity, teaching at high school in Pelhřimov and České Budějovice

The bachelor work deals with life of Šimon Bárta chronologically from his birth, studying in České Budějovice and Roma to his teaching activities at high school in Pelhřimov and České Budějovice.

The work also describes activities of Šimon Bárta in episcopal office till his death. It also concerns the life story of Šimon Bárta, pastoral activities of Bishop in the inter-war period.